

Locale Belangen

Orgaan van de Vereeniging voor Locale Belangen.

Verschijnt den 1sten en 16den van elke maand.

De Vereeniging is opgericht in 1912 en als rechtspersoon erkend bij Gouvernements Besluit d. d. 31 Juli 1922 No. 75. Zij stelt zich ten doel, de ontwikkeling van het gewestelijk en plaatselijk zelfbestuur en de algemeene belangen van locale ressorten te bevorderen.

Commissie van Redactie:

F. W. M. KERCHMAN, G. de RAAD, R. SLAMET.

Redactie-Secretaris: H. OBBINK.

Redacteur voor lokaal-technische aangelegenheden: J. J. G. E. RÜCKERT.

Vaste medewerkers: Mr. C. J. van HASSELT, Gerard JANSEN, Mr. M. D. de JONG,
Th. van KEMPEN, en Dr. H. J. LEVELT.

Opneming van een stuk beteekent niet, dat de Redactie zich met den inhoud vereenigt.

Alle stukken uitsluitend te adresseeren:

POSTBOX 38, SEMARANG.

De Gemeenten Jubileeren.

1 April is dit jaar voor onderscheidene gemeenten een herdenkingsdag. Het is dan toch 25 jaar geleden, dat ze in het leven geroepen werden. Het zijn de gemeenten Bandoeng, Cheribon, Tegal, Pekalongan, Magelang, Semarang, Kediri, Blitar, Soerabaja, Palembang, Padang, Makassar. Een imposante rij inderdaad!

Het is wel spijtig, dat deze locale ressorten dezen dag moeten vieren onder zoo ongunstige economische omstandigheden. Zelden toch zal een depressie zoo hebben doorgewerkt als deze, zelden ook zal ze zoo algemeen de menschen met een geest van moedeloosheid en pessimisme hebben vervuld als thans het geval is. En zoo gevoelt men zich dan ook niet zeer tot feestvieren gestemd. Een hoog oplaaierend enthousiasme valt dan ook nergens te bespeuren. Zelfs vielen er stemmen te beluisteren, die er op aandrongen het geheele feit onopgemerkt te doen voorbijgaan. Gelukkig, dat men dit tenslotte niet heeft gedaan, maar zich in de eene gemeente meer, in de andere minder, gereed maakt om het feit, dat de eerste kwarteeuw van het gemeentelijk bestaan wordt afgesloten, feestelijk te herdenken.

Laten we onmiddellijk mogen zeggen, niet zonder goede reden. De gemeenten hebben goede en slechte tijden gekend. Tijden, waarin ze zich konden beschouwen als troetelkinderen der Regeering, die voor elk bewijs van activiteit belooningen verwierven, tijden waarin de Regeering hen behandelde als lastige tafelenooten aan den financieelen disch. Tijden van overvloed werden gevolgd door tijden van schaarschte, tijden van krachtigen groei zagen zich vervangen door tijden van stilstand, die bedenkelijk dicht den achteruitgang naderde. Er waren tijden, dat het leven der gemeenten werkelijk leven was, dat kracht en werklust besturen en raden doordrong, er waren tijden, dat veel minder waar te nemen viel van een bewust leven der decentralisatie.

Thans, kunnen we wel zeggen, heerscht overal angstige spanning, inzake de vraag wat de Regeering zal doen in dezen tijd van bezuiniging ten opzichte der gemeenten. Of ze de autonomie der gemeenten zal aanranden is welhaast geen vraag meer; hoe ver ze zal gaan, dit is de quaestie, die weldra zal beslist worden. Het is niet te verwachten, dat de bezuinigers rekening zullen houden met geest en bedoeling der wet, voor hen bestaan slechts twee factoren, 's lands schatkist en de letter der wet, welke laatste met zeer veel spoed kan veranderd worden. Ieder, die nog met andere dingen dan cijfers en geld rekt, ziet niet zonder bedenking, hoe de veel geroemde bezuiniging ook de cultureele waarden niet onaangetast laat en zoo vraagt men zich met bezorgdheid af, wat er overblijven zal van de autonomie der gemeenten, een cultuurbezit van groote waarde, in den storm van financieele besnoeiing, die er weldra zal losbarsten, boven de hoofden der gemeenten, die reeds lang gewoon waren aan de schrielle hand van Buitenzorg.

En toch mogen de feest- en felicitatieklanken den 1en April niet gemist worden. 25 Jaar, het is een kort verleden, maar hoe veel is daarin verricht. Ondubbelzinnig heeft de historie der gemeenten, juist ook die der gemeenten, welke thans hun zilveren feest vieren, geleerd, dat de decentralisatiewetgeving en de stichting der locale ressorten een weldaad is geweest voor land en volk. Elke gemeente mogen we wel zeggen zonder uitzondering, wat deze twaalf betreft, heeft getoond haar plaats waard te wezen. In elk dezer twaalf gemeenten ontwaart ge reeds bij een oppervlakkig bezoek hoe recht en belang hand aan hand gaande in gelukkige samenwerking bevredigende resultaten hebben opgeleverd. Waar vroeger onmogelijke wegen, in den natten moesson modderpoelen, in den drogen tijd zandwoestijnen waren, voldoen ze nu aan hoge eischen. Strijd voor de volksgezondheid; direct of indirect met enthousiasme begonnen, met kennis van zaken en voortvarendheid doorgezet, zag zich voorloopig gerechtvaardigd en bekroond in opmerkelijke daling van sterfte- en ziektecijfers. De kampongverbetering, hoezeer belemmerd en bemoeilijkt, ging met rassche schreden vooruit en in vele gemeenten toonen U de nette woningen der inheemschen de zegenrijke resultaten van het

communal
cholera be
voortgang
de bevolk
preventief

En war
voor zich
rustig gen
de toekor
verheven
tijden en

Innerlijj
wortelt in
nieuwe v
bevolking
maatschap
bestuur a
dat ze to
fouten, d
dan zou
ware. Da
in het ga
gezond is

En daa
afgeleope
die voor
zijn tegen
dan dit a
strijd vo
instantie
slag moe

Op de
ten, die
vieren. 1
ringen a
en arme
zal moet
ven ged
levend e

Moge
zilveren

communale werk. Door aanleg van hygienische waterleidingen heeft men de cholera beteugeld, in bouw en inrichting van pasars aanschouwt men den voortgang der Westersche beschaving. Doelmatige reinigingsdienst bevrijdt de bevolking van veel overlast en het toezicht op de melkvoorziening werkt preventief en actief in op gunstige levensvoorwaarden voor mensch en dier.

En wanneer we de rij van de twaalf jubilaressen bezien, dan kan en mag ieder voor zich trotsch zijn op hetgeen verricht werd. Dan is er reden, om met een rustig gemoed te herdenken, wat is geschied, maar ook om met vertrouwen de toekomst tegemoet te gaan, Zeker, de bezuinigingsafgod wordt thans hoog verheven en aangebeden, het gouden kalf der Joden beleefde ook zulke tijden en werd toch verbrijzeld.

Innerlijke kracht schuilt in de gemeenten, omdat hun ontstaan en bestaan wortelt in zuivere rechtsbeginselen, omdat zij levende organen zijn, steeds nieuwe vitaliteit puttende uit het voortdurend contact met de bestuurd bevolking, omdat zij beantwoorden aan de meest reële behoeften der maatschappij. Als men let op de gebreken, die deze locale ressorten en hun bestuur aankleefden van meet af, dan zou men moeilijk kunnen gelooven dat ze tot een zoo krachtig leven konden opbloeien. Als men let op de fouten, die door goed- en ook wel eens slecht willende raden zijn gemaakt, dan zou men verwachten, dat de geheele decentralisatie reeds vastgelopen ware. Dat ze integendeel een steeds voornamere positie zijn gaan innemen in het gansche staatbestel, het is een bewijs, dat de zaak in zichzelf kerngezond is.

En daarom op dezen dag, den gemeenten heil! Een gelukwensch met de afgeloopen 25 jaar, zeer in het bijzonder een gelukwensch voor den tijd, die voor ons ligt. Moeilijk zijn de omstandigheden, wind en stroom zijn tegen, het geheele land zucht onder den druk der malaise, maar sterker dan dit alles moge zijn het besef, dat in den arbeid der gemeenten ligt een strijd voor een behoorlijke inrichting der maatschappij, een strijd in laatste instantie voor de hoogste rechtsbeginselen, die aan al ons streven ten grondslag moeten liggen.

Op den 1en April 1906 werd de grondslag gelegd voor de twaalf gemeenten, die thans onder drukkende omstandigheden hun 25 jarig jubileum vieren. 1 April wekt humoristische gedachten op, maar toch ook herinneringen aan den heroischen strijd onzer voorvaders tegen geweld, onrecht en armoede. De strijd der gemeenten moge minder dramatisch zijn, hij zal moeten wezen even taai, even onverzettelijk. Hij zal moeten zijn en blijven gedragen door groote idealen, gedragen door dit ideaal bovenal; een levend en krachtig bestuur over een levend en krachtig volk.

Moge dit ook in de toekomst zoo wezen bij de twaalf gemeenten, die hun zilveren feest vieren. De 25 jaren, die voorbij gingen, roepen hen op tot

nieuwen arbeid in de toekomst, roepen hun met nadruk toe niet te versagen, maar vol te houden. „Arbeiden en niet vertwijfelen”, het mag in dezen tijd wel geschreven staan boven elk handelskantoor, boven elke industriele inrichting, het moge ook de grondtoon van de feestviering zijn, den 1en April 1931, het moge als lijfspreuk bezielend doordringen alle gemeentelijk werk in de komende jaren.

Den twaalf Jubilaressen heil !

S e m a r a n g, 1 April 1931.

G. DE RAAD.

De Regeeringsvoorstellen tot doorvoering der bestuurs- hervorming in de buitengewesten.

In een eenigszins eigenaardigen vorm heeft het Regeeringsvoorstel tot doorvoering der Bestuurs-hervorming in de Buitengewesten den Volksraad bereikt. Er wordt geen ordonnantie aangeboden, doch ter toelichting van een op zichzelf schijnbaar volkomen onbeteekenende wijziging in de benaming van een memorie post, wordt een uitvoerige uiteenzetting gegeven van het Regeeringsstandpunt. Deze vorm werd echter gekozen om ook de Staten-Generaal op een eenvoudige wijze in de beslissing omtrent deze interne aangelegenheid te kunnen betrekken.

Aangezien deze kwestie ver uitgaat buiten het eigenlijke vraagstuk der decentralisatie van bestuur, wordt de keuze van den vorm der voorstellen hier verder buiten beschouwing gelaten.

De toelichting zelf zal onze lezers spoedig in den vorm van een „Mededeeling der Vereeniging voor Locale Belangen” bereiken. De Voorzitter van den Volksraad was zoo welwillend om het bestuur der vereeniging in de gelegenheid te stellen, overdrukken te nemen van de desbetreffende Volksraadsstukken, waarvoor een woord van dank hier zeker op zijn plaats is. Aangezien de voorstellen reeds in de eerste helft van April in den Volksraad behandeld zullen worden, is het wel van belang dienaangaande thans reeds enkele punten naar voren te brengen en aan een bespreking te onderwerpen.

De voorstellen bevatten slechts hoofdlijnen, volgens welke de onderdeelen later afzonderlijk nader zullen worden uitgewerkt. Helder en duidelijk worden de belangrijkste punten uit de zoo omvangrijke materie naar voren gebracht en belicht, waarom de voorgestelde en geen andere oplossing gekozen is.

De moeilijkheden waren niet gering: de Buitengewesten met de groote gebieden, welke tot de zelfbesturen behooren, die toch in het geheel moesten worden ingepast, de dikwijls zoo verschillende en van die van Java afwijkende adat-instellingen, die hier en daar bestaan, maar waarvan veel in den

loop der t
kende orga
dat de vo

De gelu
dendorp
instelling
dat elk de
worden, v
bewijs als

Laat ik
zal er bij
worden, d
doch zull
aanvaard,
ontwikkel
van wet
werd geb
(§ 2. Do

„Ir
„een
„laat
„lenc
„gen
„Ned
„keli
„die
„van
„poli
„aan
„alge

Aldus
het depa

Wat i
groote z
bevolking
Dat acht

Ik zie
toegerust
worden
geschonk
de groep

loop der tijden vernietigd werd, de verder dan op Java naar beneden doorwerkende organisatie van het Europeesch Binnenlandsch Bestuur; dat alles maakte, dat de voor Java gekozen oplossing niet zonder meer gevolgd kon worden.

De gelukkige omstandigheid, dat de Volksraad in 1927 de motie-Middendorp aannam, ten gevolge waarvan de Regeering Hare voorstellen tot instellingen van een provincie Zuid-Sumatra terugnam, is oorzaak geweest, dat elk dezer vraagstukken op zichzelf rustig en deugdelijk bekeken kon worden, waarvan de thans ingediende voorstellen, zoowel het duidelijke bewijs als het resultaat geven.

Laat ik direct zeggen, dat dit resultaat mij zeer gelukkig voorkomt. Zeker zal er bij de nadere uitwerking der onderdeelen voor gewaakt dienen te worden, dat van de zoo logische algemeene opzet niet wordt afgeweken, doch zulks neemt niet weg, dat, wanneer deze algemeene opzet wordt aanvaard, daarmee de grondslag kan worden gelegd voor een geleidelijke ontwikkeling dezer landen, geheel gericht op het doel, dat bij het ontwerp van wet op de Bestuurshervorming zoo scherp geformuleerd naar voren werd gebracht.

(§ 2. Doel der Hervorming der M. v. T.), t. w.:

„In verband met zijn staatkundigen groei eischt Nederlandsch-Indië „een bestuursinrichting, welke aan die natuurlijke ontwikkeling ruimte „laat zich te voltrekken. Nu uit de inheemsche bevolking van verschill- „lende deelen van den Archipel een toenemende drang naar medezeg- „genschap in de openbare zaak voorkomt, ligt het op den weg van het „Nederlandsche gezag, die kiem van Volkskracht tot gezonde ontwik- „keling te brengen en daartoe organen in het leven te roepen, waarin „die bevolking, door de praktijk van bestuursoefening en het dragen „van de daarmee samengaande verantwoordelijkheid, geleidelijk zich de „politieke scholing leert verwerven, die onmisbaar is om ten slotte „aan Nederlandsch-Indië een werkelijk zelfstandig bestuur in het „algemeen Nederlandsch Staatsverband te kunnen verleenen”.

Aldus de toenmalige Minister, dezelfde, die thans weder de teugels bij het departement van Koloniën in handen houdt.

Wat in de aangeboden voorstellen wel vooral opvalt, is, hoe er met groote zorg naar gestreefd is zich aan te passen aan de ontwikkeling der bevolking en aan wat onder de bevolking aan opvattingen en inzichten leeft. Dat acht ik een groote verdienste.

Ik zie het zwaartepunt van de door te voeren hervorming in de goed toegeruste groepsgemeenschappen, waaronder een verdere decentralisatie zal worden toegepast, en waarbij aan adatgemeenschappen in ruime mate aandacht geschonken wordt; deze adatgemeenschappen zullen tevens in den raad van de groepsgemeenschap vertegenwoordigd zijn en hun stem kunnen doen hooren.

De groepsgemeenschap is min of meer te beschouwen als een regentschap met uitgebreider bevoegdheden en, beter geoutilleerd.

De provincie zal zich veel meer dan op Java moeten bepalen tot het financiële en eventueel technische toezicht. Mij lijkt deze oplossing een gelukkige.

Niet de groepsgemeenschap, doch de provincie, en m.i. terecht, zal belast zijn met het toezicht op de (stads) gemeenten. Daarentegen zal het ressort van de groepsgemeenschap zich uitstrekken over dat van de (stads) gemeenten, ter vermindering van moeilijkheden. Jammer genoeg wordt dit punt in de voorstellen niet nader uitgewerkt. Intusschen, wanneer de rechten van elke gemeenschap tevoren maar voldoende omschreven zijn, lijkt ook deze oplossing practisch wel uitvoerbaar zonder de autonomie der stadsgemeenten in eenigszins beteekenende mate aan te tasten.

Alles zal hierbij afhangen van de nadere regeling; en al lijkt deze niet gemakkelijk op te stellen, te vinden is zij zeker.

Van belang is daarbij, welke (stads) gemeenten behouden zullen blijven; daaromtrent vermelden de voorstellen echter niets naders.

Ook de voor het Europeesch Binnenlandsch Bestuur voorgestelde regeling lijkt gelukkig, al kunnen de gekozen naamsveranderingen — ik denk hier b. v. aan de onder de onderafdeeling staande contrôle ressorten — niet zoo dadelijk bevredigen. De gedachte, die er aan ten grondslag ligt, is echter logisch. Te vreezen is alleen daarbij, dat een zoo veelvuldig gebruik gemaakt zal worden van de mogelijk gemaakte delegatie van bestuursbevoegdheden van de assistent-residenten op de controleurs, dat van een verandering in de huidige regeling weinig tot haar recht zal komen.

Men dient echter af te wachten. Veel zal daarbij afhangen van de inzichten der Regeering; de toepassing op Java van het toezicht bedoeld bij art. 124 R. O. biedt daarvan een mooi voorbeeld.

Dat intusschen de geheele administratieve organisatie in hoofdzaak voorschijn ongewijzigd wordt gelaten, toont aan, dat de op Java geleerde les vermoedelijk ter harte is genomen. Daar heette het destijds, dat de ingrijpende administratieve hervorming vóór alles plaats diende te hebben, wat, na veel verwarring te hebben veroorzaakt, thans met veel moeite in hoofdzaak weer hersteld staat te worden.

Kan dus in algemeenen zin met de voorstellen worden ingestemd, er is één ding, waaromtrent zij minder bevredigen.

Voor beide hoofddeelen der hervorming t.w. de staatkundige en de administratieve hervorming is zorgvuldig nagegaan, hoe zij zouden moeten zijn. Nu noemt de Regeering het staatkundige deel der hervorming het belangrijkste (§ III al. 16), waarmee ik het geheel eens kan zijn. Naar mijn gevoel is daarmee, hetgeen in § VIII „Begroting van kosten” wordt vermeld, echter in strijd.

Voor de staatkundige hervorming wordt daarin toch op den voorgrond

geschover
„delen w
„Landszo
„haar zor
„accres d
Enkele
personeel
worden g
Op een
niet gere
meer, ool
opzet der
beginsel
wordt ui
69). Al. 7
groepsgen
„lijk een
„groepsgen
Van d
Wel wor
„ting in
zal dan
„worden
„volledig
uit, dat
weerstand
kan kom
Hier c
king der
worden g
Wat is
en daarv
volgens
Dat zo
Het ko
de overd
gevonder
Wat c
meenten,
de accre
de inste

geschoven, „dat aan de nieuw te stichten gemeenschappen niet meer mid-
„delen worden gegeven, dan het Land besteedt voor de over te dragen
„Landszorg”. Daar wordt onmiddellijk aan toegevoegd, dat „uitbreiding van
„haar zorg de nieuwe gemeenschappen zullen moeten financieeren uit het
„accres der afgestane middelen en uit ontwikkeling van eigen middelen”.

Enkele kosten zullen er nog bij komen, nl. „eenige extra-uitgaven voor
personeel, zittingsgelden, reiskosten der leden, enz.” Deze kunnen nog niet
worden geraamd.

Op een behoorlijke equipeering van alle gemeenschappen wordt echter
niet gerekend. Ze krijgen hetzelfde, wat het Land thans doet, maar ook niet
meer, ook al wordt dat niet voldoende geacht voor de eigenlijk benoodigde
opzet der gemeenschappen. In dat geval wordt gemarchandeerd met het
beginsel der taaktoebedeeling aan de groepsgemeenschappen (al. 68) en
wordt uitvoering zelfs door provinciale ambtenaren in uitzicht gesteld (al.
69). Al. 70 zegt zelfs uitdrukkelijk, dat zoolang personeelsvoorziening der
groepsgemeenschappen nog niet voldoende is geregeld „de provincie tijde-
„lijk een taak krijgt, die inspringt op het gebied, dat in beginsel voor de
„groepsgemeenschap bestemd is”.

Van deze weinig ruim opgezette regeling verwacht ik niets dan ellende
Wel wordt in uitzicht gesteld (al. 70) dat „naarmate de personeelstoerus-
„ting in den loop der jaren kan worden versterkt” (de groepsgemeenschap
zal dan daarvoor zelf de fondsen moeten vinden) „kunnen deze banden
„worden geslaakt en kan het hoogergenoemd beginsel van taaktoebedeeling
„volledig tot zijn recht komen”. De praktijk wijst echter wel heel duidelijk
uit, dat een dergelijke overdracht in de toekomst slechts na krachtigen
weerstand der organisatie, die haar arbeidsveld ziet verminderen, tot stand
kan komen, dan wel *niet* tot stand komt.

Hier constateer ik een hinken op twee gedachten, waardoor de uitwer-
king der zoo goed opgezette beginselen ernstig in gevaar kan — m. i. zal —
worden gebracht.

Wat is er tegen om de nieuwe gemeenschappen direct zóó te equipeeren
en daarvoor de middelen af te staan, dat zij reeds dadelijk kunnen werken
volgens de beginselen die de Regeering zelf vooropstelt?

Dat zou logisch zijn!

Het kost bij de overdracht wat meer, doch daar staat tegenover, dat na
de overdracht *alle* kosten van uitbreiding door de lagere gemeenschap zelf
gevonden moeten worden.

Wat dat voor 's Lands schatkist beteekent, leeren de decentralisatiege-
meenten, waarvan de Landsuitkeeringen van tegenwoordig — de vaste en
de accresuitkeering tezamen — minder bedragen, dan de uitkeeringen bij
de instelling der gemeenten; althans wanneer men de waardestijging van

het geld mee in aanmerking neemt en dat is logisch, omdat de gemeenten met hare uitgaven ook daarmee te rekenen hebben.

Al de meerdere uitgaven der gemeenten zijn buiten 's Lands schatkist omgegaan. Dat is de belangrijke financieele toekomstbezuiniging, welke voor het Land in de doorvoering dezer voorstellen ligt opgesloten.

Wat mede niet mag worden vergeten, is, dat het — door de lagere gemeenschappen te bekostigen — tot ontwikkeling brengen der ressorten van grooten invloed kan zijn op het accres der Landsinkomsten. Ook een factor, die als regel vergeten wordt.

Bezien we thans het standpunt der Regeering ten opzichte van de door Haar minder belangrijk geachte administratieve hervorming, dan blijkt, dat verbetering daarvan — d. i. de versterking van het Binnenlandsch Bestuur, welke noodig wordt geoordeeld, ongeacht de doorvoering der staatkundige hervorming — geraamd wordt op *f* 800.000,—.

Zoodra hier het aspect van de begrooting het zal toelaten, worden deze kosten, geleidelijk opgebracht.

Ik heb daartegen geen bezwaar, maar ik zie geen reden, waarom het — volgens de eigen meening der Regeering — minder belangrijke deel der hervorming, *wel* goed moet worden uitgevoerd en het meer belangrijke deel *niet*. Het wil mij voorkomen, dat wil men de kans van welslagen zooveel mogelijk verzekeren, men *beiden* goed moet uitvoeren.

Ik wees er zooveen reeds op, dat het welslagen van de staatkundige hervorming in de toekomst voor 's Lands schatkist van niet te onderschatten financieel belang zal zijn. Welnu, met dat voor oogen lijkt het alleszins gewettigd op de Lands begrooting ook de fondsen te brengen voor een behoorlijke equipering. Het oude Hollandsche spreekwoord kan dan ook hier van toepassing worden.

De cost gaet voor de baet uyt.

Batavia, Maart 1931.

RÜCKERT.

Decentraliana.

Personeelsformatie bij de gesubsidieerde scholen van Westersch Lager Onderwijs.

De Directeur van O. en E. richtte het navolgende schrijven ddo. 13 Februari j.l. No. 6016/E aan de besturen van stadsgemeenten, welke gesubsidieerde scholen voor Westersch lager onderwijs onderhouden:

Artikel 3, lid 4 der Subsidieordonnantie Westersch Lager Onderwijs (Staatsblad 1924 No. 14) bevat ten aanzien van de krachtens die ordon-

nantie ges
heden, de
van het or
voor gelijk
van die ei
recteur van
scholen ge

Dit voor
formatie d
Onderwijs
schoolbest

In de p
zwaardere
scholen al
worden ve
komstige

Neemt
lagere sch
len der h

Bij het
zich de b
ten dienst
wijzen op
ticuliere s
leerkracht

Voorts
merken, c
schooltaal
dat de le
uur onde
na elfen
den derde
mist, in v
aan een v
krachten

De hui
scholen k
scholen,
(sters) to
de openb
zondere l

nantie gesubsidieerde bijzondere scholen het voorschrift, dat de bevoegdheden, de samenstelling en de lestaak (ook wat den duur daarvan betreft) van het onderwijzend personeel in het algemeen moeten voldoen aan de voor gelijksoortige Gouvernementsscholen gestelde eischen en dat afwijking van die eischen alleen geoorloofd is, indien ter beoordeeling van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst — de deugdelijkheid van het op die scholen gegeven onderwijs daardoor niet in gevaar wordt gebracht.

Dit voorschrift legt dus de minimumeischen vast, waaraan de personeelsformatie der bijzondere gesubsidieerde inrichting van Westersch Lager Onderwijs heeft te voldoen, doch stelt geen grens aan de bevoegdheid der schoolbesturen om boven die minimumeischen uit te gaan.

In de praktijk blijkt dan ook, dat verscheidene bijzondere scholen eene zwaardere personeelsbezetting vertoonen dan de ervaring bij de openbare scholen als noodig heeft aangewezen. Dit moge met eenige voorbeelden worden verduidelijkt, waarbij de huidige personeelsformatie bij de overeenkomstige openbare scholen telkens als vergelijkingsobject moge dienen.

Neemt men het totaal van de leerkrachten bij de openbare *Europeesche* lagere scholen volgens de huidige samenstelling, dan blijkt, dat de aantallen der hoofd- en hulpakte bezitters(sters) zich verhouden als 4 tot 5.

Bij het bijzonder gesubsidieerd Europeesch lager onderwijs verhouden zich de bovenbedoelde aantallen ten naaste bij blijkens de dit Departement ten dienste staande gegevens als 5 tot 4. Bovendien valt hierbij nog te wijzen op de hoog opgevoerde personeelsformatie van sommige dier particuliere scholen, waarbij zelfs 6 hoofdakbezitters werkzaam zijn op één leerkracht met hulpakte.

Voorts valt ten aanzien van de openbare scholen van dit type op te merken, dat niet alle de daaraan verbonden leerkrachten met een volle schooltaak zijn belast. In dit verband moge in herinnering worden gebracht, dat de leerlingen der laagste drie klassen bij deze scholen slechts tot 11 uur onderwijs genieten en hierdoor bij vele, vooral de grootere scholen, na elfen één of meer leerkrachten vrijkomen, wier diensten gedurende den derden schooltijd voor de overige klassen veelal kunnen worden gemist, in verband waarmee bij de huidige formatie van de zeven als regel aan een volgroeide openbare Europeesche lagere school verbonden leerkrachten drie voor tweederden schooltijd zijn aangesteld.

De huidige personeelsbezetting van de openbare *Hollandsch-Chineesche* scholen komt in hoofdzaak overeen met die van de Europeesche lagere scholen, behoudens, dat de verhouding van het aantal hoofdakbezitters(sters) tot de onderwijzers(essen) met hulpakte dan wel abituriënten van de openbare Hollandsch-Chineesche Kweekschool 1 op 2 bedraagt. De bijzondere Hollandsch-Chineesche scholen vertoonen evenwel door het in dienst

hebben van een grooter aantal hoofdonderwijzers(essen) een geheel ander beeld; voor deze bijzondere scholen bedraagt de overeenkomstige verhouding 1 op 1.

Bij de bijzondere Hollandsch-Chineesche scholen zijn voorts in tegenstelling met de overeenkomstige openbare scholen slechts een gering aantal leerkrachten met diploma Hollandsch-Chineesche Kweekschool geplaatst.

Afgezien van deze van het openbaar onderwijs geheel afwijkende verhoudingen tusschen hoofd- en hulpaktebezitters dient nog te worden geconstateerd, dat bij verscheidene bijzondere scholen geen enkele leerkracht voor 2/3 schooltijd is werkzaam gesteld.

Weliswaar houdt de „Subsidieordonnantie Westersch Lager Onderwijs” blijkens de bepaling in artikel 13, lid 2 rekening met het begrip van 2/3 leerkracht, doch dit instituut is tot nog toe voor het gesubsidieerd bijzonder onderwijs niet dwingend toegepast. In de praktijk toch werd tot dusver het al dan niet aanstellen van 2/3 leerkrachten geheel overgelaten aan het goedvinden van de betrokken Schoolbesturen. Hierdoor is het mogelijk, dat onder genot van subsidie voor de volle salarissen der leerkrachten bij verscheidene bijzondere Europeesche lagere en Hollandsch-Chineesche scholen ook aan de leerlingen der 3de klasse gedurende den vollen schooltijd onderwijs wordt gegeven, in plaats van slechts tot 11 uur, zooals het geval is bij het overeenkomstig openbaar onderwijs.

Alleen indien bij de bijzondere scholen van beide genoemde typen in de laagste drie klassen evenals bij de openbare scholen inderdaad slechts gedurende de eerste twee schooltijden les wordt gegeven, wordt de subsidie ten behoeve van de met het onderwijs in die klassen belaste leerkrachten overeenkomstig het even reeds genoemde artikel 13, lid 2 der vorenvermelde Subsidieordonnantie berekend op tweederde van het bedrag waarop aanspraak zou bestaan, indien de betrokken leerkracht met een volle lestaak zou worden belast.

Ten aanzien van den persoonsbezetting der bijzondere *Hollandsch-Inlandsche* scholen moet worden opgemerkt, dat in tegenstelling met openbare scholen van dit type, waarbij eveneens een gedeelte der leerkrachten wordt bezoldigd naar den maatstaf van 2/3 van het salaris van een leerkracht met volle lestaak, geen verplichte leerkrachten voor een gedeelte van den schooltijd worden gesubsidieerd.

Voor de hier bedoelde bijzondere scholen geldt voorts de zeer vrijgevege bepaling (artikel 13, lid 4 der vorenangehaalde Subsidieordonnantie Westersch Lager Onderwijs), dat voor elke leerkracht in het bezit van een akte van bekwaamheid als onderwijzer bij het Europeesch lager onderwijs of daarmee gelijkwaardig geacht diploma (Hoogere Kweekschool diploma) die een plaats binnen de verplichte totale formatie inneemt, die door een Inlandsche leerkracht had kunnen worden vervuld, de maximale subsidie voor zulk een

leerkracht kan worden

Vergelijk openbare zijn gebleven scholen getroffen, dan bij welke dan het voorzien

Een g meerdere voldoende

Waar voor he ligt het van het eener ov als naar

Het a in de be Lager O

„Voor voet var formatie gelijke g

Ingevo het sala tersch I door als van de volgens aktebezi

Het l houdend schoolb aan te niet mo onderw

Met lagere

leerkracht met Kweekschool diploma (abiturient eener Inlandsche Kweekschool) kan worden toegekend.

Vergelijking tusschen de personeelsformaties der verschillende typen openbare en bijzondere lagere scholen toont — dit zal uit het vorenstaande zijn gebleken — ten duidelijkste aan dat bij de bijzondere gesubsidieerde scholen van Westersch Lager Onderwijs een personeelsbezetting wordt aange troffen, die op één uitzondering na (de schakelscholen) veel zwaarder is dan bij de overeenkomstige openbare scholen noodig blijkt, tengevolge van welke omstandigheid 's Lands budget aanmerkelijk zwaarder wordt belast dan het geval zou zijn geweest wanneer gelijkvormigheid in de personeelsvoorziening reeds van den aanvang af meer doelbewust ware doorgevoerd.

Een goede en juiste subsidiepolitiek sluit echter in, dat het Land geen meerdere uitgaven honoreert dan die, welke voor het openbaar onderwijs voldoende zijn gebleken.

Waar ten aanzien van de Lands uitgaven zoowel voor het openbaar als voor het bijzonder onderwijs de uiterste zuinigheid moet worden betracht, ligt het dus voor de hand, dat voor de bepaling van de subsidie ten behoeve van het onderwijzend personeel der bijzondere scholen *de personeelsbezetting eener overeenkomstige openbare school* van gelijke grootte, zoowel naar aantal als naar bevoegdheid en lestaak, als maatstaf wordt genomen.

Het aanleggen van een maximum-grens vindt trouwens zijn rechtvaardiging in de bepaling van artikel 13, lid 3 der Subsidieordonnantie Westersch Lager Onderwijs, luidende :

„Voor de bepaling van het aantal onderwijzers, te wier behoefte op den voet van dit artikel subsidie kan worden toegekend, geldt als maatstaf de formatie, voorgeschreven voor een gelijksoortige Gouvernementsschool van gelijke grootte”.

Ingevolge dit voorschrift immers mogen de subsidies ten behoeve van het salaris van het onderwijzend personeel der bijzondere scholen voor Westersch Lager Onderwijs niet uitgaan boven het maximum, dat wordt verkregen door als norm voor de berekening der subsidie aan te leggen de kosten van de personeelsformatie der overeenkomstige openbare scholen, uiteraard volgens de bij die scholen bestaande verhoudingen tusschen hoofd-en hulp-aktebezitters(sters) c. q. Inlandsche of Chineesche leerkrachten.

Het ligt dan ook in mijn voornemen om, voor zoover mogelijk, rekening houdende met de bestaande en tot nog toe gehonoreerde verplichting der schoolbesturen tegenover haar vast personeel in dit opzicht als gedragslijn aan te nemen, dat de bedragen waarnaar de subsidies worden gerekend, niet mogen uitgaan boven maximumkosten van een overeenkomstige openbare onderwijsinrichting.

Met name zullen derhalve ten aanzien van de gesubsidieerde Europeesche lagere en Hollandsch-Chineesche scholen de voor de openbare overeen-

komstige scholen hiervoren aangegeven verhoudingsgetallen respectievelijk van 4 tot 5 en 1 tot 2 tusschen de aantallen hoofd- en hulpaktebezitters als maatstaf moeten gelden bij de vaststelling van de personeelssubsidie.

Deze maatstaf zal voorloopig voor den tijd van twee jaren worden aangenomen, waarna zal zijn te overwegen, of met het oog op de dan bestaande verhoudingen tusschen hoofd- en hulpaktebezitters bij het openbaar onderwijs die maatstaf zal zijn te wijzigen.

Voorts zal bij de gesubsidieerde Europeesche lagere en Hollandsch-Chineesche scholen het geven van subsidie ten behoeve van z. g. 2/3 leerkrachten in het vervolg ruimere toepassing moeten en kunnen vinden, terwijl in ieder geval bij wijziging in de vaste personeelsformatie door vertrek naar elders van de betrokken leerkracht, niet langer subsidie zal kunnen worden verleend voor een *hoofdakte*bezitter(ster), indien bij een overeenkomstige openbare school met aanstelling van een hulpaktebezitter(ster) zou worden volstaan.

Hierdoor zal ten slotte de uitzending van verscheidene hoofdaktebezitters voor het bijzonder onderwijs overbodig worden.

Voorts bestaat bij mij het voornemen om bij de Regeering een voorstel tot wijziging van de hoogerbedoelde vrijgevege bepaling ten aanzien van de bijzondere Hollandsch-Inlandsche scholen (artikel 13 lid 4 der Subsidieordonnantie Westersch lager onderwijs) voor te brengen.

Alvorens terzake de noodige stappen te doen, zal ik gaarne vernemen tot welke op- en aanmerkingen de voorgenomen maatregelen U aanleiding geven. Waar het in het voornemen ligt met de invoering van deze gedragslijn te beginnen bij den aanvang van het schooljaar 1931/1932 zal ik het op prijs stellen eventueele antwoorden zoo spoedig mogelijk, doch uiterlijk vóór 15 April a. s. te ontvangen.

Door het dagelijksch bestuur der Stadsgemeente Semarang werd voorgesteld als volgt te antwoorden:

In de laatste alinea van Uw rondschrjven van 13 dezer No. 6016/E handelend over nevenstaand onderwerp, verzoekt U HoogEdelGestrenge aan het gemeentebestuur de op- en aanmerkingen bekend te willen stellen, waartoe dat rondschrjven aanleiding mocht geven.

Ter voldoening aan dit verzoek hebben wij de eer U in voldoening eener daartoe bekomen machtiging van den Stadsgemeenteraad van Semarang, het volgende mede te deelen:

1. De personeelsformatie der bijzondere scholen is in tegenstelling met die der openbare scholen, aan betrekkelijk weinig fluctuaties onderhevig. Het onderwijzend personeel, dat eenmaal in dienst genomen is, blijft, practisch gesproken, gedurende den geheelen diensttijd verbonden aan een en dezelfde school. Aan die school maken alle betrokkenen hun carrière. De hoogste positie, die behaald kan worden is die van

schoolhoofd
is slecht
bijzondere

Aangezien
afhankelijk

a. be-

b. di-

ligt het

zijn, alle

halen. B

voorged

voor de

Bij h

dat op

plaatst v

bestaat;

onderwi

De c

lijke sc

voor he

deze inc

2. V

bestuur

reeds o

Indien

nagenoe

dat de

geworde

bezitters

3e. Sed

derde le

als mog

verdere

4e. Sed

een abi

leerkrac

school

Deo ver

verbond

willen

als bij

jaren u

schoolhoofd. Overgang naar de inspectie of naar M. U. L. Onderwijs is slechts bij hooge uitzondering weggelegd voor het personeel der bijzondere scholen.

Aangezien tot dusver als systeem heeft gegolden dat de bezoldiging afhankelijk is van de factoren :

a. bevoegdheden

b. diensttijd

ligt het voor de hand, dat voor zoover zij daartoe in de gelegenheid zijn, alle leerkrachten met hulpakte zullen trachten de hoofdakke te behalen. Bij de gemeente Semarang heeft zich tot tweemaal toe het geval voorgedaan dat een Inheemsche leerkracht met hulpakte zich bekwaamde voor de hoofdakke en erin slaagde die akke te behalen.

Bij het openbaar onderwijs kan het surplus aan hoofdakke bezitters, dat op een gegeven oogenblik aan een school mocht bestaan, overgeplaatst worden naar scholen waar een tekort aan dergelijke leerkrachten bestaat; bij het bijzonder onderwijs- en zeker bij het gemeentelijk lager onderwijs alhier — is dit ten eenenmale uitgesloten.

De consequentie hiervan is, dat de personeels-bezetting aan dergelijke scholen op een gegeven oogenblik veel zwaarder zal zijn dan voor het onderwijs noodig is, terwijl er geen enkel correctief bestaat deze inderdaad ongewenschte toestand te voorkomen.

2. Voor de indienstneming van nieuwe leerkrachten roept het gemeentebestuur uitsluitend leerkrachten op met hulpakte, aangezien de gemeente reeds over een voldoende aantal onderwijzers met hoofdakke beschikt. Indien nu deze hulpakte bezitters, de hoofdakke behalen (hetgeen zij nagenoeg allen doen) kan het gemeentebestuur niet het verwijt treffen, dat de personeelsformatie harer scholen door haar toedoen te zwaar geworden is. Het heeft nu eenmaal geen uitweg voor haar hoofdakke-bezitters.

3e. Sedert 1 Juli j.l. dient een der (reserve) onderwijzeressen als twee derde leerkracht en wel aan de gemeentelijk Holl. Chin. school. Zooveel als mogelijk is, zal getracht worden het aantal twee derde leerkrachten verdere uitbreiding te geven.

4e. Sedert enkele maanden heeft de gemeente aan haar Holl. Chin. school een abituriënt der H. C. K. in haar dienst. De aanstelling van deze leerkracht was slechts mogelijk, doordat een der vaste leerkrachten aan die school (hoofdakkebezitster), wegens voorgenomen huwelijk ontslag verzocht Deo verige leerkrachten blijven, om het zoo uit te drukken, onwrikbaar. verbonden aan de school zoodat, hoe gaarne het gemeentebestuur ook zou willen overgaan tot aanstelling van een gelijk aantal Chineesche leerkrachten als bij eene gelijksoortige, openbare school, die mogelijkheid in de eerste jaren uitgesloten lijkt.

Het bovenstaande samenvattende zouden wij willen opmerken, dat bij het gemeentebestuur ongetwijfeld den goeden wil voorziet de personeelsformatie harer scholen binnen de bij het openbaar onderwijs als norm beschouwde perken te houden. Het in dienst zijnde personeel kan men echter niet in rang (en bezoldiging) terugstellen, noch kan men beletten, dat een hogere bevoegdheid wordt behaald.

Indien Uwerzijds als eisch gesteld wordt, dat de personeelsformatie bij het bijzonder onderwijs even zwaar zal zijn als die bij het openbaar onderwijs, wordt den schoolbesturen wel een zeer moeilijk vraagstuk ter oplossing voorgezet. Mogelijk zullen zij eene regeling moeten invoeren, waarbij slechts aan ten hoogste twee hoofdakke bezitters de aan die bevoegdheid verbonden bezoldiging wordt toegekend, terwijl het overig personeel, ook zij die in het bezit zijn dier bevoegdheid, gesalarieerd zal moeten worden als hulpakte bezitters.

Onzerzijds kan worden ingestemd met elke poging ten doel hebbende de personeelsformatie binnen redelijke perken te houden. Daarbij stellen wij ons echter op het standpunt, dat de verplichtingen, welke wij ten opzichte van het in dienst zijnde personeel op ons genomen hebben, ten volle behooren te worden nagekomen en dat, in dit verband, in de bestaande subsidie-regeling voor dit personeel geen wijzigingen ten nadeele dezer gemeente gebracht zullen worden. Eveneens zullen wij het op prijs stellen, indien Uwerzijds volledig rekening gehouden zal worden met de belangen van de leden van het onderwijzend personeel, die thans in opleiding zijn voor het behalen der hoofdakke.

Wettelijke maatregelen tegen huuropdrijving en hooge huishuren.

De Directeur van Justitie richtte het volgende schrijven ddo. Maart 1931 No. A 17/8/23 aan de Hoofden van gewestelijk bestuur en de gemeenteraden.

Gelijk UHedG./Uwen Raad bekend zal zijn is in den Volksraad het denkbeeld geopperd om weder bepalingen vast te stellen in den geest van de in 1927 ingetrokken „Huurcommissie-ordonnantie”.

Het afdelingsverslag betreffende de eerste en tweede aanvullende begrotingen voor 1931 vermeldt omtrent dit punt het volgende:

„Eenige leden, die de woningvoorziening van groote beteekenis achtten, betreurden het verschijnsel, dat vooral van de kleinere en middelmatig groote woningen de huurprijzen, op verscheidene groote plaatsen, in stede van aan daling, aan stijging onderhevig zijn. Het had hun aandacht getrokken, dat de huurprijzen in het algemeen niet worden beïnvloed door de daling of stijging van het levenspeil en door de economische wet van vraag en aanbod. De onvoldoende huisvesting van groote groepen der bevolking — vooral de groote gezinnen hebben onder dezen toestand te lijden — brengt ernstige maatschappelijke en zedelijke gevaren met zich mede. Daarom leek

hun ingri
stand va
in te voe
de verbet
in ernstig

„Enkel
de Regee
te prikke
de afkeer
te belegg
voorname

kant is
zich met
belegd. V
het huize
omlaag n

„Ten s
hebben t

Bij de
opgemerk

(de hee
overwegin
voetspoo
medehelp
levenssta

aan; zou

het een e

(de hee

het ook

maken en

goedkoop

gen in he

gaarne bi

vereischt

kan helpe

in ieder

hulp moe

(de hee

doorvoert

dan wil i

van de R

met de h

hun ingrijpen van overheidswege noodzakelijk. H. i. zou er bij den huidige stand van zaken alle aanleiding zijn de huurcommissie-ordonnantie weder in te voeren. Bedoelde ordonnantie is destijds ingetrokken met het oog op de verbeterde omstandigheden, maar sedert is het euvel van huuropdrijving in ernstige mate toegenomen”.

„Enkelen der hier aan het woord zijnde leden zouden gaarne zien, dat de Regeering zich er in het bijzonder op toelegde het particuliere initiatief te prikkelen. De hooge huurprijzen zijn h. i. in hoofdzaak te wijten aan de afkeerigheid van de Europeesche kapitaalbezitters, hun geld in woonhuizen te beleggen. Weliswaar is dit eenigszins te verklaren, omdat men hier voornamelijk met een trekkersbevolking te doen heeft, maar aan den anderen kant is de rente, welke het huizenbezit oplevert, vrij hoog, zoodat men zich met verwondering afvraagt, waarom niet meer kapitaal in huizen wordt belegd. Worden er meer huizen gebouwd, dan thans het geval is, dan zal het huizenbezit meer liquide worden, waardoor de huurprijzen noodwendig omlaag moeten gaan”.

„Ten slotte werd betoogd, dat ook de gemeenten hare grondpolitiek zullen hebben te wijzigen, door meer goedkoope gronden beschikbaar te stellen”.

Bij de mondelinge behandeling werd over de huishuren nog het volgende opgemerkt:

(de heer Bruineman:) „Doch ter zelfder tijd zou ik (de Regeering) in overweging willen geven, eens te zien of ook Zij niet kan treden in het voetspoor der Duitsche en Italiaansche regeeringen, of ook Zij niet kan medehelpen tot het goedkooper maken der prijzen, tot het verlagen van den levensstandaard speciaal het object huizen beveel ik in Haar aandacht aan; zou met het uitoefenen van moreele pressie op de huiseigenaren niet het een en ander te bereiken zijn?”

(de heer Zuyderhoff:) „Zooeven heeft de heer Bruineman al gezegd, dat het ook de plicht van de Regeering was levensomstandigheden gunstiger te maken en die geachte spreker heeft daarbij gewezen op het verschaffen van goedkoope behuizing en het verbeteren en naar beneden trachten te brengen in het algemeen van den levensstandaard. Zeer zeker sluit ik mij daar gaarne bij aan, want dat betreft wel degelijk een kwestie, die absoluut vereischt is, al is het dan misschien niet de Regeering, die ons daarmee kan helpen, doch zullen het meer speciaal de locale ressorten zijn. Het zal in ieder geval toch wel de Regeering zijn, die ten deze met subsidie te hulp moet komen”.

(de heer de Hoog:) „verondersteld, dat men de korting op de salarissen doorvoert, dan kan elke ambtenaar desnoods op alles gaan bezuinigen, doch dan wil ik toch even wijzen op een punt, dat toch ten zeerste de aandacht van de Regeering zal moeten hebben. Dat is het volgende. Hoe staat het met de huishuren? Wat ik daaromtrent heb gelezen, bij de behandeling van

de begrooting der gemeente Soerabaja, is de moeite waard. De Wethouder van Financiën aldaar toonde aan, dat er al direct door de malaise is aangevangen een verschuiving van hoogere naar lagere huishuren, een concurrentie juist om huizen met lage huren. Hier krijgt men dus — het heeft zich trouwens in de praktijk reeds eerder afgespeeld, dat de huren onmiddellijk zijn verhoogd — dat de minder goed gesitueerden steeds lager worden geperst, of anders omhoog worden geperst door de concurrentie tot in de betaling van een huishuur, die zij niet kunnen presteeren, en zeer zeker niet wanneer de salarissen eventueel met 10% verminderd zullen worden. Ik zou willen vragen, hoe de Regeering daartegenover staat, en of Zij bereid is de huishuur-ordonnantie weder in te voeren”.

In een en ander heeft de Regeering aanleiding gevonden om mij op te dragen opnieuw in studie te nemen de wenschelijkheid om, indien de Regeering tot een loondruk mocht overgaan, opnieuw de huurcommissie-ordonnantie in werking te doen treden, teneinde in het bijzonder de landsdienaren met bescheiden inkomens tegen huuropdrijving te beschermen.

Nu wordt bij de bedoelde Huurcommissie-ordonnantie de inwerkingtreding en uitvoering plaatselijk geregeld. De ordonnantie heeft enkel effect indien en voorzover dit noodig wordt geacht door plaatselijke autoriteiten, de hoofden van Gewestelijk Bestuur en de Gemeenteraden. Het is dus van belang te weten of naar het oordeel van UHedG./Uw College na invoering van een nieuwe „Huurcommissie-ordonnantie” aanleiding zal bestaan in Uw ressort een Huurcommissie in te stellen om opdrijving van de huren te voorkomen.

Daarbij is te bedenken dat de Huurcommissie-Ordonnantie heeft gestrekt niet om het peil der huren van woonhuizen te *verlagen*, maar om „onredelijke” *verhooging* tegen te gaan. Destijds werd uitgegaan van de huurprijzen welke kort te voren n.l. op 1 Januari 1916 hadden gegolden. Thans zou een nieuw tijdstip zijn te kiezen bij voorbeeld 1 Januari 1931. Het is dan maar de vraag of inderdaad opdrijving van de huren in de laatste maanden is geconstateerd dan wel opdrijving is te vreezen in het bijzonder wanneer tot een korting op de ambtenarsalarissen wordt overgegaan. Voorts of het voordeel, dat verkregen wordt door het gevaar van huuropdrijving af te wenden althans te beperken, opweegt tegen te nadeelen die zich tijdens de werking der oude Huurcommissie-ordonnantie hebben vertoond.

Gaarne zal ik omtrent een en ander het gevoel van UHedG./Uw College vernemen.

Door sommigen wordt de meening verdedigd, dat een voorziening in den trant der oude Huurcommissie-ordonnantie om opdrijving van de huren welke thans of kort geleden hebben gegolden, weinig nut zal hebben. Dat de voorziening, waaraan thans behoefte bestaat, is: wettelijke dwang aan de huiseigenaren op te leggen om de huren te *verlagen* in overeen-

stemmin
telijke r
commiss
lichamen
ook wor
minderin
een zek
op nieu
kunnen
door eer

De w
de vraag
te hoog
van Voll
oordeel
bouw va
zulk eer
uit te v

Ik zal
College

Het v
vermind
een spo
worden
April a.

Pasar

Aan h
raad var
de finan
in bedoe

Uit de
tatiereke
dat het
14,4% v

Welis
het toez
geschied
waarvan
leenings
wijst er
vorderin

stemming met de daling van het algemeene prijsniveau. Dat dus een wet-
telijke regeling noodig is geheel verschillend in karakter van de Huur-
commissie-ordonnantie al zal ook daarbij aan instelling van ambtelijke
lichamen als de „Huurcommissie's" behoefte bestaan. Want welke maatstaf
ook wordt aangelegd aan de huishuren — het minst bezwaarlijk lijkt ver-
mindering van de huren die bijv. op Januari 1931 gegolden hebben met
een zeker percentage — om onbillijkheden te voorkomen en met het oog
op nieuw te bouwen huizen, welke in dit stelsel immers niet uitgezonderd
kunnen worden, zal nadere taxatie van de naar billijkheid te berekenen huur
door een commissie of andere autoriteit, mogelijk moeten zijn.

De wenschelijkheid van zulk een stelsel hangt in de eerste plaats af van
de vraag of inderdaad op vele plaatsen hier te lande de huishuren veel
te hoog zijn te achten (vergelijking met de huishuren voor vereenigingen
van Volkhuysvesting bedongen zou leerzaam kunnen zijn). Voorts van het
oordeel over de gevolgen, die van zulk een „prijzetting" ook voor den aan-
bouw van nieuwe woningen is te verwachten en ten slotte van de vraag of
zulk een stelsel praktisch zonder al te groote moeilijkheden en kosten is
uit te voeren en te handhaven.

Ik zal ook omtrent deze vragen gaarne het oordeel van UHedG./Uw
College vernemen.

Het verband hetwelk in deze wordt gelegd tusschen de te verwachten
vermindering van ambtenaarssalarissen en verlaging van huishuren maakt
een spoedige behandeling noodzakelijk. Ten eerste zal het daarom op prijs
worden gesteld indien Uw antwoord op dit schrijven in den loop der maand
April a. s. zou kunnen worden ontvangen.

Pasarcrediet Pasoeroean.

Aan het door den burgemeester van Pasoeroean aan den stadsgemeente-
raad van Pasoeroean toegezonden verslag over 1930 omtrent de werking en
de finantieele resultaten van het pasar-credietstelsel, dat in Februari 1929
in bedoelde gemeente werd ingevoerd, ontleenen wij het onderstaande:

Uit de overgelegde balans, met bijbehorende toelichting daarop, exploi-
tatierekening, overzicht van de gedurende 1930 verstrekte credieten blijkt,
dat het afgelopen jaar gesloten wordt met een *netto*-winst van *f* 288.91 =
14,4% van het verstrekte kapitaal ad *f* 2000.—

Weliswaar kan feitelijk van nettowinst niet worden gesproken, aangezien
het toezicht op de richtige uitvoering van dit vrij ingewikkelde bedrijfje
geschiedt door den pasaradministrateur met personeel en de boekhouding,
waarvan niets ten laste van het bedrijf gebracht werd, doch het feit dat het
leeningsbedrijfje, dat werkt met zulk een klein kapitaal zichzelf bedruipt,
wijst er op, dat er weinig hoeft te worden afgeschreven aan oninbare
vorderingen.

Minder rooskleurig is het beeld betreffende achterstalligen en wanbetalers.

Van de mogelijkheid om 5 tot 6 termijnen van 8 à 10 dagen elk, achterstallig te zijn tegen vergoeding van evenzooveel afbetalingstermijnen als extra-rente, of zoo men wil, boete, wordt veel gebruik gemaakt. ($\pm 30\%$ van de totale rente).

Zelfs deze toegelaten uitsteltermijnen worden vaak overschreden, ondanks het gemak, dat de leeners reeds hebben van de zeer lage over een lang tijdperk verdeelde afbetalingen n.l.

f	2.50	in	52	termijnen van	f	0.05
"	5.—	"	65	"	"	0.08
"	7.50	"	71	"	"	0.11
"	10.—	"	74	"	"	0.14

Zoo zijn van de op 31 December 1930 uitstaande leeningen ad 427 stuks niet minder dan 25% verstrekt in 1929, dit zijn dus alle wanbetalers. Evenwel is het achterstallige bedrag van deze wanbetalers in totaal slechts f 291,65. Het zijn dus kleine restanten, die dikwijls, zooals de practijk aantoonst eerst zeer laat worden afgelost. Vandaar dat slechts op $2\frac{1}{2}\%$ afschrijving = f 40.26 wordt gerekend. (over 1929 werd f 19.— afgeschreven).

Wanneer men voorts in aanmerking neemt, dat het in het bedrijfje gestoken kapitaal slechts f 2000.— bedraagt, dat er voortdurend een kassaldo is van $\pm f 600$.—, terwijl er reeds aan nettowinst 1929 en 1930 in de kas is teruggestort een bedrag van f 510.48, dan valt in te zien dat het risico der gemeente zeer gering is.

Toch dient de achterstalligheid in afbetalingen, nu het der bevolking reeds in alle opzichten zoo gemakkelijk gemaakt wordt, bestreden te worden. Men zou in een te verwikkelden toestand verzeild geraken door te groote lankmoedigheid, waardoor tenslotte de plicht tot afbetaling slechts dan zou spreken, wanneer de achterstallige weer opnieuw geld behoeft. (Een nieuwe leening wordt niet verstrekt alvorens de vorige geheel is afgelost).

Met twee middelen kan worden opgetreden tegen het euvel der wanbetaling.

1. Enkele voornaamste wanbetalers kunnen van den passer worden verwijderd, tot voorbeeld.

2. Wanneer een leener komt afbetalen, nadat zijn normale afbetalingstermijn van 52, 65, 71 of 74 dagen verstreken is, dient hij allereerst de extra-rente (of boete) aan te zuiveren, zoodat hij eerder voelt, dat hij verkeerd doet niet op tijd af te lossen; immers het aantal zijner achterstallige termijnen vermindert bij zoo'n aflossing van boete niet. — In hoeverre de invloed van malaise hier een factor is, is moeilijk te beoordeelen, doch belangrijk acht de burgermeester de inwerking daarvan op de hierbij betrokken bevolking niet.

Intusschen is hier slechts van den financieelen kant van het stelsel sprake, inderdaad het voornaamste, doch niet alles. De voordeelen van rust en orde

op den
kerpract
uitgang
bezit;
port ver
Vand
luiden.

op den passer, het onttrekken van een deel der kleinhandelaren aan woekerpractijken, waardoor alweer sommigen van dezen toch zeker tot vooruitgang en uitbreiding van hun handel kunnen komen alsmede tot meer bezit; deze gunstige gevolgen van het passercrediet in het vorig jaarrapport vermeld, blijven onaangetast.

Vandaar dat de algemeene conclusie nog steeds „zeer bevredigend” kan luiden.

(*Gem. blad Pasoeroean 1931 No. 16*)

B A L A N S
P A S S E R - C R E D I E T B

1	<i>Debiteuren.</i>		
	Aan verstrekte credieten per 1 Januari 1930	f	1.661,84
	Verstrekt gedurende 1930	"	10.482,50
		f	12.144,34
	Geheel afgeloste leeningen . .	f	9.364,34
	Gedeeltelijk afgeloste leeningen	"	1.169,41
	<i>Uitstaande per 31 December 1930</i>	f	1.610,59
2	<i>Kas.</i>		
	Aanwezige contanten per 31 December 1930	"	697,87
		f	2.308,46

3 *Kapitaal*
4 *Reserve*
5 *Gemeenschap*

E X P L O I T A T I E
P A S S E R - C R E D I E T B

1	Drukwerken etc.	f	61,87
2	Bezoldigingen	"	220,—
3	Winst	"	288,91
		f	570,78

4 *Rente*

DIET BANK 1930

510,59
597,87
—
308,46

TIE
RE

DIET BANK 1930

61,87
220,—
288,91
70,78

Toelichting op de Balans.

1. *Debiteuren.*

Uitstaande :	47 leeningen à f	2,50	restant . . .	f	66,65
	168 " " "	5,—	"	"	464,20
	119 " " "	7,50	"	"	459,28
	93 " " "	10,—	"	"	620,46
				<u>f</u>	<u>1.610,59</u>

Ontvangsten.

2. *Kas.*

Saldo per 1 Januari 1930	f	547,93
Aan restitutie leeningen	f	11.105,23
Aan verrekende leeningskaarten à 2.c.	"	60,32
Restitutie per mandaat No. 867	<u>"</u>	<u>42,55</u>
	<u>"</u>	<u>11.208,10</u>
Totaal	f	11.756,03

Uitgaven.

Aan verstrekte leeningen	f	10.482,50
Aan restitutie te veel betaald	"	0,70
Aan salaris mantri	"	220,—
Aan drukwerk etc.	"	110,39
Gestort in de Gemeentekas	<u>"</u>	<u>244,57</u>
	<u>"</u>	<u>11.058,16</u>
Saldo per 31/12/30.	<u>f</u>	<u>697,87</u>

3. *Kapitaal Gemeente Pasoeroean.*

Per 1 Januari 1930	f	1.642,29
Verstrekt gedurende 1930	f	10.482,50
Ontvangen aan aflossingen	<u>"</u>	<u>10.533,75</u>
Meer ontvangen als uitgegeven	f	51,25
Te reserveeren over $2\frac{1}{2}\%$ van		
f 1.610,59 =	<u>"</u>	<u>40,26</u>
Kapitaal per 31/12/30.	<u>f</u>	<u>1.550,78</u>

4. *Reserve oninbare credieten.*

Per 1 Januari 1930	f	19,55
Te reserveeren over 1930	<u>"</u>	<u>40,26</u>
	<u>f</u>	<u>59,81</u>

5. *Gemeen.*

Per 1 J

Af: Uit

Sa

Sto

Bij: Gel

Op

Bet

Me

5. *Gemeente Pasoeroean in R. C.*

Per 1 Januari 1930	f	559,73
Af: Uitgaven aan drukwerk etc.	f	122,19
Salaris mantri	"	220,—
Storting in de Gemeentekas	"	244,57
	<u>f</u>	<u>586,76</u>
Bij: Gekweekte rente 1930	f	570,78
Opbrengst in rekg. gebrachte kaarten "	"	60,32
Betaling per mandaat	"	42,55
Meer ontvangen als uitgegeven (zie onder 3 Kapitaal) "	"	51,25
	<u>f</u>	<u>724,90</u>
Verschil	+ "	138,14
	<u>f</u>	<u>697,87</u>

OMSCHRIJVING	á f 2,50		á f 5,—		á f 7,—	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Restant debet 1929	85	f 104,60	190	f 518,24	122	f 304,50
Verstrekt	142	„ 355,—	524	„ 2.620,—	433	„ 1.082,50
Totaal.	227	f 459,60	714	f 3.138,24	555	f 1.387,00
Geheel afgelost	180	„ 342,10	546	„ 2.229,24	436	„ 1.090,00
Restant (nominaal bedrag) . .	47	f 117,50	168	f 840,—	119	f 592,50
Hierop reeds afgelost		„ 50,85		„ 375,80		„ 171,65
Uitstaande per ult. December 1930 (nominaal bedrag). . .	47	f 66,65	168	f 464,20	119	f 298,85

Normale

á f 2,5

á „ 5,—

á „ 7,5

á „ 10,—

Extra re

rag	á f 7,50		á f 10,—		Samen	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
518,24	122	f 520,10	80	f 518,90	477	f 1.661,84
620,—	433	" 3.247,50	426	" 4.260,—	1525	" 10.482,50
138,24	555	f 3.767,60	506	f 4.778,90	2002	f 12.144,34
229,24	436	" 2.875,10	413	" 3.848,90	1575	" 9.364,34
840,—	119	f 892,50	93	f 930,—	427	f 2.780,—
375,80	"	" 433,22	"	" 309,54	"	" 1.169,41
464,20	119	f 459,28	93	f 620,46	427	f 1.610,59

Rente.

Normale rente op geheel afgeloste leeningen:

á f 2,50	180	á 10 cent		f 18,—
á " 5,—	546	á 20 cent		" 109,20
á " 7,50	436	á 31 "		" 135,16
á " 10,—	413	á 36 "		<u>f 148,68</u>

f 411,04

Extra rente wegens uitgestelde betalingen " 159,74

Totaal gekweekte rente f 570,78

Uit den Volksraad.

Wijziging samenstelling van eenige stadsgemeenteraden.

Aan de M. v. A. — onderwerp 69, stuk 6 — ontleenen wij het onderstaande :

1. *Beginselen.* Bij verschillende gelegenheden (Handelingen Volksraad 1e gewone zitting 1928-1929, blz. 1747, 1e gewone zitting 1929-1930 blz. 979/980, Bijlagen Handelingen Volksraad 1928-1929, Ond. 122 — stuk 6) heeft de Regeering medegedeeld, dat zij tot het inzicht is gekomen, dat het vraagstuk van de zetelverdeeling over de verschillende bevolkingsgroepen over geheel Indië niet naar voor alle bevolkingsgroepen geldende algemeene beginselen kan worden opgelost en dat daarom de voorkeur verdient voor elke gemeente afzonderlijk een onderzoek in te stellen, of en in hoeverre, te beoordeelen naar plaatselijke omstandigheden, wijziging van de samenstelling van haren raad nuttig en wenschelijk moet worden geacht. Een vaste indeeling van de gemeenten in groepen, waarbij dan voor iedere groep een gelijke maatstaf wordt aangelegd bij de bepaling van de zetelverdeeling, gelijk door verschillende leden wordt aanbevolen, acht de Regeering niet wel mogelijk, aangezien de plaatselijke omstandigheden en factoren, welke op de bepaling der zetelverdeeling van invloed zijn, te zeer uiteenloopen dan dat in dezen een gemotiveerde groepsindeeling bestaanbaar zou zijn.

Zooals uit het vorenstaande blijkt, kan de Regeering zich dan ook vereenigen met het oordeel van verscheidene andere leden, dat de zetelverhouding niet naar een algemeen systeem kan worden afgemeten. Zij is er van overtuigd, dat in het huidige stadium van ontwikkeling van Nederlandsch-Indië volgens den ingeslagen weg een beter resultaat zal worden verkregen, dan indien gezocht wordt naar algemeene lijnen, volgens welke de samenstelling der gemeenteraden zou worden geregeld. De Regeering ziet niet voorbij, dat het formuleeren van zoodanige beginselen van groote waarde zou kunnen zijn, maar Zij vreest, dat, afgescheiden van het zeer langdurig onderzoek, dat daaraan zou moeten voorafgaan, de praktijk ten slotte zal uitwijzen, dat deze weg niet die resultaten zal opleveren, als daarvan verwacht wordt. Het thans in verschillende gemeenten ingesteld onderzoek heeft de Regeering geheel in deze meening bevestigd. Zij is dan ook overtuigd, dat de wijze, waarop de huidige voorstellen zijn opgebouwd, het meest rationeel en opportuun is en het praktisch bereikbare geeft.

Tot het aannemen van vaste lijn heeft het onderzoek in de verschillende gemeenten derhalve niet geleid. Wel heeft het de juistheid van de grondgedachte uitgewezen, dat bij de huidige sociale, economische en politieke ontwikkeling het beginsel van een absolute Nederlandsche meerderheid voorshands moet worden gehandhaafd.

Op de do
van het kies
stelling van
thans niet
bij de openi
en in de m
jaar 1931 (Q
Alg. Ged. —
leemten, we
woordigende
in het voorr
Volksraad, r
lijkheid een
Afdeelsve
in de groot
invloed uito
gemeenten,
noodige aan

Het instel
van de sam
cijfers en ge
raadzaam vo
wijze slecht
liteit der ge
dezer Colleg

In een vij
steld naar
betrokken ra
een beslissin
derzoek de
gemeenterad
worden verv

2. *Wens*
Het beveen
een medede
van het o
ontwerp be
dezen Volk
menstelling
eerst in di
woord zijnd
zoover nog

Op de door meerdere leden betoogde wenschelijkheid van een herziening van het kiesrecht voor den Volksraad, zonder welke een behoorlijke samenstelling van den stadsgemeenteraad niet mogelijk zou zijn, meent de Regeering thans niet te moeten ingaan. Verwezen moge worden naar hetgeen daaromtrent bij de opening van de zitting 1930-1931 (Handelingen Volksraad blz. 6) en in de memorie van antwoord nopens de ontwerp-begrooting voor het jaar 1931 (Bijl. Handelingen Volksraad — Zittingsjaar 1930-1931. Ond. 1 — Alg. Ged. — st. 3, § 5) is medegedeeld, nl. dat het, in verband met de leemten, welke in de huidige kiesstelsels voor de verschillende vertegenwoordigende lichamen ten aanzien van alle bevolkingsgroepen mochten bestaan, in het voornemen der Regeering ligt om, na de verkiezingen voor den Volksraad, met het Opperbestuur in overleg te treden nopens de wenschelijkheid een herziening dier stelsels in studie te nemen. Aan de in het Afdeelvingsverslag gemaakte opmerkingen betreffende de onbillijkheid, dat in de groote gemeenten de onderdanen.-Nederlanders belangrijk minder invloed uitoefenen op de samenstelling van den Volksraad dan in de kleinere gemeenten, zal uiteraard bij een bestudeering der verschillende kiesstelsel de noodige aandacht worden gewijd.

Het instellen van een regelmatig periodiek onderzoek naar de juistheid van de samenstelling der stadsgemeenteraden, aan de hand van de nieuwste cijfers en gegevens komt evenals ook van andere zijde wordt opgemerkt, onraadzaam voor. Het behoeft immers geen betoog, dat een dergelijke handelwijze slechts onrust zal wekken en niet bevorderlijk zal zijn voor de stabiliteit der gemeenteraden, hetgeen een bestendigen en vruchtbaren arbeid dezer Colleges zou schaden.

In een vijftal andere gemeenten is reeds een plaatselijk onderzoek ingesteld naar de wenschelijkheid van een wijziging van de samenstelling der betrokken raden. Nadat ten aanzien van de onderhavige ontwerp-ordonnantie een beslissing zal zijn genomen, kunnen, voorzoover uit het plaatselijk onderzoek de wenschelijkheid van de wijziging van de samenstelling van andere gemeenteraden is gebleken, geformuleerde voorstellen daaromtrent t. g. t. worden verwacht.

2. *Wenschelijkheid van uitbereiding van het aantal inheemsche raadszetels.* Het bevreemdde de Regeering zeer te vernemen, dat verschillende leden een mededeeling van de motieven hadden gemist, welke tot de indiening van het onderhavige ontwerp hebben geleid. De Regeering heeft dit ontwerp beschouwd als een normale voortzetting van het reeds door dezen Volksraad voor een tweetal gemeenten aanvaardde plan tot hersamenstelling der gemeenteraden, zoodat Zij het onjuist acht, van deze zaak eerst in dit stadium een principieel punt te maken zooals de hier aan het woord zijnde leden dit thans doen. Niettemin is de Regeering bereid, voor zoover nog noodig, als Haar standpunt uiteen te zetten, dat Zij een uitbreiding

tot op zekere hoogte der inheemsche zetels en van die der uitheemsche onderdanen-niet-Nederlanders als billijk en wenschelijk erkent. In verband met de sedert jaren gevolgde politiek der opeenvolgende Regeeringen, welke er op gericht is geweest en nog is, de volkeren in Nederlandsch-Indië tot zelfontwikkeling te brengen, acht zij een daarmede gepaard gaande uitbreiding van de medezeggenschap dezer onderdanen in het bestuur van stad en land zoo vanzelfsprekend, dat de Regeering het overbodig acht, dit punt hier thans nader breedvoerig te bespreken. Het verwijt, dat gevoelsoverwegingen tot grondslag van het ontwerp hebben geleid, wijst Zij dan ook uitdrukkelijk van Zich af. Aan dit ontwerp is een zeer zakelijk onderzoek vooraf gegaan, dat in alle opzichten het standpunt heeft bevestigd, dat uitbreiding der inheemsche raadszetels zeer zeker een desideratum is en tegemoet komt aan in verschillende lagen der stadsbevolking levende gerechtvaardigde verlangens. Al moge het juist zijn, dat in de Memorie van Toelichting met betrekking tot de voorgestelde uitbreiding van de raden der onderscheidene stadsgemeenten niet steeds dezelfde wijze van uitdrukking met betrekking tot de mate van deze wenschelijkheid is gebezigd, dit neemt niet weg dat uit deze omstandigheid uit de conclusie kan worden getrokken als door meerbedeelde leden in dat verband wordt gedaan. Aan de hand der beschikbare cijfers blijkt voorts niet, dat voornamelijk in de grootere gemeenten het aantal Europeanen sterker zou zijn toegenomen dan de inheemsche bevolking. Door de thans voorgestelde samenstelling der gemeenteraden wordt naar het oordeel der Regeering geen te groote invloed toegekend aan een vooralsnog niet-Westersch georiënteerde bevolking.

De Regeering wil gaarne Haar groote waardeering betuigen voor hetgeen gemeenteraden in het algemeen en plaatselijk belang, w. o. ook de belangen der inheemsche groepen, hebben verricht; naar Haar oordeel is er geen enkele aanleiding aan den goeden wil van de vertegenwoordigers der verschillende bevolkingsgroepen, om ook de belangen van de andere bevolkingsgroepen naar vermogen te behartigen, te twijfelen. In iedere bevolkingsgroep bestaat echter een alleszins begrijpelijk streven om de eigen belangen zooveel mogelijk door vertegenwoordigers van eigen ras te doen behartigen. Zij is er van overtuigd dat de thans voorgestelde nieuwe samenstelling aan de wijze, waarop de onderscheidene raden hun taak zullen opvatten, geen afbreuk zal doen. In aansluiting bij hetgeen hiervoren reeds werd opgemerkt omtrent de aanspraken, welke de inheemsche en uitheemsche groepen naar het oordeel der Regeering hebben op een betere vertegenwoordiging in de meergenoemde colleges — want hierom gaat het en om niets anders — zou de Regeering, zij het ook wellicht te overvloedig, de aandacht er op willen vestigen dat deze ontwerpen geenszins een vermindering beoogen van den onmisbare invloed van het Nederlandsche element in het gemeentelijk be-

stuursapparaat voering, of Nederland,

Waar van in het geding trent nogma

In de Me Hand. Volk zette de Re nog als ,W overheid zi Europeesch terschen vo de inheems ring van de bevolking n stadsgemeen door een in

Moge de terschen aa ten onrecht er uitsluit Europeesch

De struct origine, om Nederlands baseerd om plaatselijke aan de h.t.l de bevolkin Overheid te

Hoewel o inheemsche en ook het stadsgemeen op de inhe gemeente b zorg, welke kunnen wor financieel al voorbeeld, o land, zooals

stuursapparaat. De Regeering ziet niet voorbij dat de gemeentelijk bestuursvoering, onteent als zij is aan het fijn genuanceerde gemeentewezen in Nederland, in dit opzicht zeer bijzondere eischen stelt.

Waar van verschillende zijden dit Westersch karakter der stadsgemeenten in het geding werd gebracht, moge de Regeering Haar standpunt daaromtrent nogmaals nader toelichten.

In de Memorie van Antwoord betreffende de begrooting voor 1931 (Bijl. Hand. Volksraad zittingsjaar 1930 — 1931, Ond 1 — Afd. VI — st. 22, § 6) zette de Regeering uiteen, waarom het Haar onjuist voorkwam de gemeenten nog als „Westersche enclaves” te betitelen. Strekte de zorg der stedelijke overheid zich in den beginne hoofdzakelijk uit tot de behartiging van de Europeesche belangen en waren representatieve instellingen in modern Westerschen vorm alsmede de taak door die instellingen ter hand genomen voor de inheemsche bevolking nog vreemd, met de verder gaande modernisering van de samenleving hier te lande begon eenerzijde de inheemsche bevolking meer met de stadsgemeente mede te leven en trok anderzijds de stadsgemeente zich de specifieke belangen dier bevolking meer aan, vooral door een intensievere bemoeienis met de kampongtoestanden.

Moge de bestuursvorm der stadsgemeente er een zijn van modern Westerschen aard, de term „Westersche enclaves” schijnt minder juist, wijl zulks ten onrechte den indruk zou kunnen vestigen als zouden de stadsgemeenten er uitsluitend of in hoofdzaak zijn tot behartiging van de belangen der Europeesche bevolkingsgroep.

De structuur van de stadsgemeente is echter zeer zeker van Westersche origine, omdat zij een product is van Europeesche — en in het bijzonder Nederlandsche — beschaving. De gemeentelijke instellingen zijn er op gebaseerd om, naar het voorbeeld van de Nederlandsche instellingen, voor de plaatselijke bevolking zekere voordeelen van de moderne beschaving, aangepast aan de h.t.l. bestaande maatschappelijke verhoudingen, open te stellen en de bevolking de gelegenheid te geven daaraan mede te werken en de Overheid te stimuleeren bij haren arbeid.

Hoewel door de verspreiding van onderwijs en ontwikkeling onder de inheemsche bevolking, de belangstelling voor de Europeesche beschaving en ook het vermogen tot aanpassing aan de Westersche structuur van de stadsgemeenten is vergroot, en daardoor in toenemende mate een beroep op de inheemschen kan worden gedaan om mede werkzaam te zijn in het gemeente belang, toch valt niet uit het oog te verliezen, dat de overheidszorg, welke in de gemeenten ten behoeve van de bevolking wordt en zal kunnen worden verricht, van zeer gecompliceerden aard is en zoowel op financieel als economisch terrein zware eischen zal stellen. Daarbij is het voorbeeld, de ervaring en de werkwijze van de gemeenten in het moederland, zooals die historisch zijn gegroeid, van groote beteekenis.

De wettelijke regeling van de taak en de bevoegdheid der gemeentelijke organen, de inrichtingen der gemeentelijke diensten en bedrijven, bouw- en woningtoezicht, rooiwezen, volkshuisvesting, abattoirs, de keuring van vee, melk en auto's, de regeling van het verkeer, de heffing van belasting zijn even zoovele zaken, welke h. t. l. zijn geïntroduceerd van vreemden bodem en nog slechts van jongen datum zijn.

De oplossing van deze ingewikkelde economische en financieele problemen in de gemeente — zij mogen dan ook op verschillende en somtijds belangrijke punten afwijken van die, welke zich in de moederlandsche gemeenten voordoen — vereischt een bepaalde ervaring en inzicht in gemeentelijke zaken, welke omstandigheid het gewenscht in belangrijke mate een beroep te doen op de Nederlandsche bevolkingsgroep. Daarnaast brengt de ontwikkeling der inheemsche groepen, zooals hiervoren reeds werd betoogd, echter mede, dat haar in de gemeentelijke bestuursvoering een plaats wordt ingeruimd al naar de plaatselijke omstandigheden rechtmatig en billijk wordt geoordeeld.

Evenals in Europa de samenstelling der gemeenteraden zich van lieverleden ingrijpend gewijzigd heeft en den invloed heeft ondergaan van de ontwikkeling, welke elk volk doorloopt, evenzoo ontveinst de Regeering Zich niet dat de samenstelling der gemeenteraden h. t. l. thans nog niet tot rust is gekomen.

Zij heeft gemeend, in de aangeboden ontwerpen belichaamd te hebben, wat de bestaande verhoudingen en toestanden thans gebieden, en Zij is van oordeel dat ook hier de ontwikkeling der samenleving verder zal moeten worden afgewacht, alvorens in dit opzicht een ander of verdergaand standpunt zal kunnen worden overwogen.

Met voldoening heeft de Regeering dan ook vernomen, dat verschillende leden tegen de voorstellen geen bezwaar hebben en dat meerdere leden hun instemming met de ontwerpen hebben betuigd. Met de vorenstaande uiteenzetting meent de Regeering echter echter tevens duidelijk gemaakt te hebben, dat bij Haar bezwaar bestaat verder te gaan dan thans is voorgesteld.

Tegenover de meening dat de inheemsche intellectueelen niet als vertegenwoordigers van de bevolking kunnen worden beschouwd, wijl zij over het algemeen te ver van het volk afstaan en zijne nooden en behoeften niet kent, sluit de Regeering Zich aan bij hen, die naar voren brachten, dat deze intellectueelen — speciaal in de stadsgemeenten — een grooten invloed onder het volk hebben en dat zij in ieder geval dichter bij de massa staan dan de overgroote meerderheid der Nederlanders.

Wat de talenkennis van de inheemsche raadsleden te Soerabaja betreft, de Regeering kan geen ongewoon verschijnsel zien in het feit, dat in een havenstad, zooals Soerabaja, met hare gemengde bevolking, verscheidene niet-Javanen lid van den gemeenteraad zijn. Het niet spreken van het

Javaansch werd opge- met de b

De op- in den r- persoon a- telt de ra-

Over d- ling van- binnen d- (Handelin- De Regee-

Uit de- gemeente- een onde- zooals oc- ontstenter- bevolking- taktiek is- vaardigd.

§ 3. Naast zie- welke op- de besta- politieke- in vergel- raadslidn- derscheic- de geleg- werk te- uitbreidin-

Waar- meerderh- vorige p- gesties, - te doen- zal zijn -

In het- Ratu-Lar- inheemsc- Menado- ten uitsl-

Javaansch schijnt, zooals ook van andere zijde in het Afdeelingsverslag werd opgemerkt, geen beletsel te zijn voor het onderhouden van contact met de bevolking.

De opmerking dat te Batavia en Soerabaja verscheidene Menadoneezen in den raad zitting hebben, is minder juist, aangezien te Batavia één persoon afkomstig uit Noord-Celebes in den raad gekozen is. Te Soerabaja telt de raad drie Menadoneezen.

Over den aard en de beteekenis van de sinoman's werd bij de behandeling van de ontwerp-ordonnantie tot opheffing van Inlandsche gemeenten binnen de stadsgemeenten Malang en Soerabaja een uiteenzetting gegeven (Handelingen College van Gedelegeerden zittingsjaar 1930-1931, blz. 24). De Regeering kan geen aanleiding vinden hier thans nader op in te gaan.

Uit den voorgenomen aanval door een kleine groep personen op het gemeentehuis van bij de communistische woelingen in 1926. welke aanval een onderdeel uitmaakte van een opstand tegen het Overheidsgezag, kan zooals ook door meerdere leden wordt opgemerkt, bezwaarlijk een algeheele ontstentenis van waardeering voor de gemeentelijke verrichtingen bij de bevolking als zoodanig worden afgeleid. Uit een oogpunt van communistische taktiek is overigens een tegenovergestelde conclusie minstens even gerechtvaardigd.

§ 3. *De voorgestelde verdeeïing der zetels tusschen de bevolkingsgroepen.* Naast zielental, en belastingbijdragen zijn er verschillende andere factoren, welke op de voorgestelde zetelverdeeling van invloed zijn geweest, zooals de bestaande gemeentelijke structuur, de maatschappelijke, economische en politieke beteekenis der bevolkingsgroepen, de beteekenis van de gemeente in vergelijking met andere, het aantal personen geschikt en bereid het raadslidmaatschap te aanvaarden, de mate van belangstelling door de onderscheiden bevolkingsgroepen voor gemeentelijke aangelegenheden betoond, de gelegenheid om voor de verschillende bevolkingsgroepen nuttig practisch werk te verrichten en de onder haar dientengevolge levende verlangens naar uitbreiding enz.

Waarom de Regeering aan het beginsel eener absolute Nederlandsche meerderheid voorshands in het algemeen wenscht vast te houden, is in de vorige paragraaf uiteengezet. Tegen de in het afdeelingsverslag gedane suggesties, welke tot strekking hebben die absolute Nederlandsch meerderheid te doen verdwijnen, heeft de Regeering, zooals uit het voorgaande reeds zal zijn gebleken, overwegende bezwaren.

In het door het College van Gedelegeerden aangenomen amendement — Ratu-Langie c.s. waarbij de zetelverdeeling tusschen de Nederlanders, de inheemsche en de uitheemsche onderdanen voor den gemeenteraad van Menado werd gesteld op 5 : 5 : 3, meende de Regeering te moeten berusten uitsluitend met het oog op de zeer bijzondere verhoudingen in die

gemeente, waarvan de bevolking voor een groot deel Westersch is georiënteerd. Menado dient dan ook als een zeer bepaalde uitzondering te worden beschouwd.

De nieuwe zetelverdeling voor den Volksraad kan geen maatstaf zijn voor de vertegenwoordiging der drie bevolkingsgroepen in de gemeenteraden, omdat, zooals ook van andere zijde werd opgemerkt, de staatsrechtelijke positie van den Volksraad van geheel anderen aard is dan die van de gemeenteraden, welke immers niet alleen wetgevende colleges zijn, maar met daadwerkelijke bestuursvoering zijn belast.

De opmerking, dat de voorgestelde zetelverdeling geen of niet voldoende rekening houdt met den invloed van de inheemsche bevolkingsgroep in enkele der betrokken gemeenten, met name te Kediri en Pekalongan, acht de Regeering niet juist. De economische beteekenis der inheemsche bevolking in die gemeenten, o.a. blijkende uit het bestaan van een bloeiende batik-industrie en uit de opbrengst der belastingen, is, dit spreekt wel vanzelf, slechts een der factoren, welke voor de bepaling van een billijke en juiste zetelverdeling van invloed kunnen zijn. Terwijl de juiste beteekenis van de plaats, welke een bepaalde bevolkingsgroep in het gemeentelijk leven inneemt, op zich zelf reeds zeer moeilijk is te schatten behoeft het geen betoog dat het bestaan van een enkele industrie of van een bepaald aandeel in de opbrengst eener belasting, bezwaarlijk een zuivere waardemeter kan zijn, aangezien die beteekenis zich slechts laat afleiden als een resultante, samengesteld uit tal van factoren in onderling verband en samenhang beschouwd. In dit licht dienen ook de voorgestelde verhoudingen tusschen de aantallen zetels inheemsche- en uitheemsche onderdanen en de uitbreiding van het aantal Europeesche raadszetels te Cheribon, waartegen door verschillende leden bezwaar in gemaakt, beschouwd te worden.

De suggestie om de stadsgemeenten, waar de invloed en de belangen der inheemsche groep zoo overwegend worden, dat zij dicht naderen tot die van de inheemsche bevolking in de regentschappen, op te heffen, en hun ressort te voegen bij dat van het regentschap, moet worden beschouwd als een vraagstuk van zoo principieele beteekenis, dat het zich niet voor een incidenteele behandeling bij het onderhavige ontwerp leent.

Overigens heeft de Regeering met bevreemding vernomen dat naar het oordeel van eenige leden uit de ingediende voorstellen weinig waardeering zou blijken voor den belangrijken maatschappelijken invloed van de groep der uitheemsche onderdanen — niet-Nederlanders. De verschaftte zakelijke gegevens en toelichtingen bevatten niet anders dan een neerslag van de terzake gehouden onderzoekingen. Mochten deze hier en daar voor een bepaalde groep wat minder gunstig uitvallen, dan dient de oorzaak veeleer gezocht te worden in den plaatselijk bestaanden toestand, die tot grondslag der gegevens strekte.

§ 4. C
gemeente
gehoord.
havige vo
sfeer van
verkregen
juiste zete
en verlang
daarover
het den b
maken.

Met de
ling van
hoofdzake
kiezerstal
minder ju
naar Haan
gekend,§ d
uiteengeze
welke ten
overigens
heeft voor
uitsluitend
hang kan

Nu blijf
een gespe
meentelijk
aan dezen
daarvan in
gens opga
deze over
cijfers na
kan worde
leden is o
worden a
bestaande
spelen. Vo
berusten o

(1) Deze

§ 4. *Onvoldoende gegevens.* Bij het plaatselijk onderzoek zijn in elke gemeente behalve de burgemeester verschillende raadsleden en partijleiders gehoord. Aan de gemeenteraden zelf werd geen advies omtrent de onderhavige voorstellen gevraagd, aangezien het voorkwam, dat in de rustige sfeer van een persoonlijk onderhoud een beter inzicht zou kunnen worden verkregen in de verschillende factoren, welke voor de bepaling van een juiste zetelverdeeling van belang zijn, en omtrent hetgeen er aan wenschen en verlangens onder de verschillende bevolkingsgroepen leeft, dan indien daarover na openbaar debat een uitspraak wordt uitgelokt. Uiteraard stond het den betrokken stadsgemeenteraden vrij hun oordeel terzake kenbaar te maken.

Met de meening van sommige leden dat de Regeering bij de beoordeeling van de zetelverdeeling tusschen de drie bevolkingsgroepen blijkbaar hoofdzakelijk is uitgegaan van een drietal criteria, t. w. de bevolkingssterkte, kiezerstal en bijdragen in de gemeentelijke inkomsten, hetgeen deze leden minder juist achten, kan de Regeering Zich in zooverre niet vereenigen, dat naar Haar oordeel aan deze factoren wel groote invloed moet worden toegekend, doch de Regeering erkent hierbij gaarne zooals te voren reeds is uiteengezet, dat het daarnaast zaak is mede acht te slaan op andere factoren, welke ten deze gewicht in de schaal leggen. Naar haar oordeel is het overigens niet wel doenlijk om aan te geven, welke waarde elk gegeven heeft voor de bepaling van een rationeele zetelverdeeling, aangezien deze uitsluitend uit een afweging van allerlei factoren in derling verband en samenhang kan worden afgeleid.

Nu blijkt het Afdeelvingsverslag uitdrukkelijk prijs gesteld wordt op een gespecificeerde opgave van de percentsgewijze bijdragen in de gemeentelijke inkomsten over meerdere jaren, is de Regeering bereid v. z. m. aan dezen wensch gevolg te geven, in verband waarmede een overzicht daarvan in bijlage Bij (1) is opgenomen. De gegevens zijn overgelegd volgens opgaven van de betrokken burgemeesters. Zij wijst er echter op, dat deze overzichten niet volledig konden worden opgemaakt, terwijl aan deze cijfers naar Haar oordeel op zich zelf beschouwd slechts incidenteele waarde kan worden toegekend, terwijl deze bovendien — zooals terecht door eenige leden is opgemerkt — bezwaarlijk voor een onderlinge vergelijking kunnen worden aangewend, omdat daarbij de in de onderscheidene gemeenten bestaande regelingen en daartusschen bestaande verschillen een groote rol spelen. Voorts kan nog worden medegedeeld, dat de opgaven gedeeltelijk berusten op aanslagen en deels op de opbrengst.

(1) Deze bijlage zal binnenkort in druk verschijnen.

In bijlage A. zijn gegevens opgenomen betreffende de opkomst bij de commissievergaderingen.

De opgave omtrent de precentsgewijze bijdragen van de verschillende bevolkingsgroepen in de pasarbedrijfsinkomsten berustte grootendeels op schatting door de plaatselijke autoriteiten.

Overwegende bezwaren van praktischen aard verzetten zich er tegen dieper op deze zaak in te gaan, zooals door sommige leden wordt gewenscht.

Een overzicht van de bedragen, welke door de drie bevolkingsgroepen in de voornaamste Landsbelastingen werden betaald, is in bijlage C te vinden (1).

Voorts bevat bijlage D een opgave omtrent de desalasten der bevolking in de betrokken gemeenten en vermeldt bijlage E het aantal personen van elke bevolkingsgroep, bekwaam om als raadslid op te treden, zooals dat door de plaatselijke autoriteiten wordt geschat. Daarbij is in de eerste plaats uitgegaan van de vereischten, welke in artikel 6 lid 1 en 2 der Stads-gemeente-ordonnantie voor het raadslidmaatschap zijn gesteld, terwijl voorts eenigszins rekening gehouden is met de ontwikkeling en levenservaring. In het algemeen is het particuliere element onder hen in voldoende mate vertegenwoordigd.

De bijlagen F, G en H bevatten opgaven onderscheidenlijk van de percentsgewijze opkomst bij de periodieke verkiezing, van de percentages, welke de inkomsten door de betrokken gemeenten van de drie bevolkingsgroepen verkregen, uitmaken van het totaal belastbaar inkomen dier groepen, en van de bevolkingscijfers der betrokken gemeenten.

De resultaten van de volkstelling 1930 hadden, zooals door verscheiden leden is opgemerkt, wellicht kunnen zijn afgewacht, doch een nadere bestudeering van de onderwerpelijke voorstellen aan de hand van de nieuwe gegevens heeft geen aanleiding opgeleverd tot het aanbrengen van wijzigingen. Het zielenaantal van een gemeente is niet de eenige factor, welke voor de bepaling van het totaal aantal raadszetels van belang is. Wellicht zal overigens een plaatselijk onderzoek uitwijzen, dat ook voor de stads-gemeente Batavia een uitbreiding van het aantal zetels wenschelijk is.

Hoewel de overgelegde gegevens niet alle volledig zijn en ook thans door praktische onmogelijkheid niet in alle opzichten volledige gegevens kunnen worden verkregen, is de voorbereiding der onderhavige voorstellen zoo zorgvuldig mogelijk geschied en kan de Regeering geen aanleiding vinden tot een terugnemen van het ontwerp.

Artikelen.

Artikel 1. Met betrekking tot de vraag welke andere factoren, die naast zielentallen en het budgetcijfer een uitbreiding van het aantal leden van

(1) Deze bijlage volgt later.

den stadsgemeenteraad van Pekalongan met twee wettigen, moge worden verwezen naar het hiervoren terzake reeds uitvoerig opgemerkte.

Dat de billijkheid der voorgestelde oplossing door de inheemsche bevolkingsgroep werd erkend, is gebleken uit het plaatselijk onderzoek, waarbij zoowel met plaatselijke autoriteiten als met verschillende raadsleden overleg werd gepleegd.

Artikel 2. Aan het verzoek om nadere motiveering van het medegedeelde in de laatste alinea van de toelichting met betrekking tot de voorgestelde wijziging in de samenstelling van den stadsgemeenteraad van Tegal, kan bezwaarlijk worden voldaan, aangezien niet werd aangegeven in welk opzicht nadere motiveering wordt verlangd.

Van hetgeen in de vergadering van den stadsgemeenteraad van Tegal van 19 December 1930 omtrent de zeteluitbreiding is te berde gebracht, heeft de Regeering kennis genomen. Blijkens de notulen dier vergadering is door een Chineesch lid medegedeeld, dat een vermeerdering van het aantal zetels voor de uitheemsche onderdanen niet-Nederlanders zeer op prijs zou worden gesteld, terwijl door een der Nederlandsche leden werd betoogd, dat, indien werkelijk uitbreiding van het aantal raadszetels noodig mocht zijn, daarvoor eerder de groep der Vreemde Oosterlingen in aanmerking komt, gezien de economische positie, die deze te Tegal inneemt. Hier worden derhalve slechts twee factoren naar voren geschoven, welke ongetwijfeld van betekenis zijn, doch op zich zelf voor de bepaling van de verhouding tusschen het aantal inheemsche en uitheemsche zetels geen beslissende waardemeter opleveren. Zooals hiervoren immers reeds werd medegedeeld laat de juiste betekenis van een bevolkingsgroep zich slechts afleiden uit een beoordeeling van tal van factoren, in onderling verband en samenhang beschouwd.

Dat in de stadsgemeente Tegal geen Chineesche ingezetenen van voldoende ontwikkeling worden aangetroffen, geschikt en bereid het raadslidmaatschap te aanvaarden is in de memorie van toelichting niet betoogd. Met de mededeeling, dat onder de uitheemsche onderdanen geen personen van gelijke ontwikkeling worden aangetroffen als in de groep der inheemschen, werd geduid op het feit, dat er te Tegal onder de uitheemschen geen personen van academische opleiding worden aangetroffen. In het constateeren van dit feit vermag de Regeering niet iets grievends te zien. Een nader onderzoek heeft inmiddels uitgewezen, dat deze mededeeling minder juist is, aangezien er ook een Chineesche ingezetene met universitaire opleiding te Tegal gevestigd is. Het aantal inheemschen van academische opleiding is in het jaar 1930 door overplaatsingen aanmerkelijk geslonken en bedraagt thans drie.

Artikel 3. De meening, dat de onderscheiden bevolkingsgroepen voldoende geschikte elementen zullen opleveren, genegen om in den raad

zitting te nemen, berust op door de plaatselijke autoriteiten verstrekte inlichtingen.

Artikel 4. Bij het opmaken van de gegevens, bedoeld in artikel 8—9 Kiesordonnantie-gemeenteraden, is de noodige zorgvuldigheid betracht. Volgens de Kiezerslijst 1927-1928 was het aantal inheemsche kiezers te Soerabaja slechts 1041, zoodat in dezen een belangrijke vooruitgang is te bespeuren. Overigens is gebleken, dat door velen verzuimd is de in artikel 10 der Kiesordonnantie-gemeenteraden bedoelde aanvraag wegens het bezit van voldoende kennis van lezen en schrijven op de kiezerslijst te worden geplaatst, ingevuld terug te zenden.

De mededeeling in de Memorie van Toelichting dat de beteekenis van de niet-Europeesche bevolkingsgroep te Soerabaja naar verhouding sneller is toegenomen dan in de meeste andere gemeenten, dient in zooverre gerectificeerd te worden dat deze vergelijking in het algemeen opgaat tusschen eenerzijds groote en anderzijds kleine gemeenten. De oprichting in verschillende groote gemeenten, zooals Soerabaja, van groote instellingen en bedrijven van openbaren en particulieren aard bevorderen uit den aard der zaak in bijzondere mate den aanwas van meer ontwikkelde Inlandsche arbeidskrachten.

Het feit, dat in den stadsgemeenteraad van Soerabaja verscheiden niet-Javanen zitting hebben, werd reeds in § 2 besproken. Aangezien de Regeering hierin geen ongewoon verschijnsel kan zien, sluit Zij zich aan bij die leden; die geen reden aanwezig achten om op grond van vermeld feit af te zien van de alleszins wenschelijke uitbreiding van het aantal Inlandsche leden.

In aansluiting met hetgeen hieromtrent reeds werd opgemerkt in § 4, moge nog worden medegedeeld, dat de meening van die leden, die betoogden, dat de cijfers betreffende de pasarbedrijf-inkomsten geen zuiveren maatstaf opleveren, komt der Regeering in het algemeen juist voor. Het is uiteraard ondoenlijk aan te geven welke percentages indirect door de verschillende bevolkingsgroepen in deze heffingen worden bijgedragen, zoodat de Regeering de niet met cijfermateriaal gestaafde ontkenning, dat bovenal het Inlandsch deel der bevolking indirect door de pasarheffingen wordt getroffen, voor rekening laat van degenen, die haar uitspraken. Zooals echter tevoren reeds opgemerkt, acht de Regeering het van geen nut in dit verband nader op deze zaak in te gaan.

Artikel 3. De Regeering kan het oordeel van sommige leden niet beamen, dat het landelijk karakter van een deel der gemeente Kediri zich tegen de voorgestelde zetelverdeeling zou verzetten.

Artikel 6. Het opnemen van eenige overgangsbepalingen, waarbij o.m. een termijn wordt aangegeven, waarbinnen de verkiezingen moeten worden gehouden, komt niet noodig voor. Nadat tot de voorgestelde uitbreiding van

zetel
ordo
tot h
artik
maan

Bijl.

zetels zal zijn besloten, zal ingevolge artikel 9 lid 5 der Stadsgemeente-
ordonnantie een tusschentijdsche verkiezing moeten worden uitgeschreven
tot bezetting van die plaatsen, welke verkiezing krachtens het bepaalde bij
artikel 25 der Kiesordonnantie-gemeenteraden moet geschieden binnen vier
maanden na de inwerkingtreding van de onderhavige ontwerp-ordonnantie.

BIJLAGE A.

OPKOMST BIJ DE COMMISSIEVERGADERINGEN.

I. *Pekalongan.*

Er is ter gemeente-secretarie nimmer aantekening van ge-
houden; de opkomst is bevredigend.

II. *Tegal.*

Er worden weinig commissie-vergaderingen gehouden. Als regel
zijn alle leden aanwezig, en indien zulks niet het geval is, heeft
de afwezige een geldige reden, die hem tot wegblijven dwingt.

III. *Cheribon.*

Bij de commissie-vergaderingen, welke zeer zelden gehouden
werden, had steeds eenge regelde opkomst van de commissieleden
van alle bevolkingsgroepen plaats.

IV. *Soerabaja.*

	Nederlanders	Inheemschen	Uitheemschen
1929	76%	71%	50%
1930	83%	73%	72%

V. *Kediri.*

	Nederlanders	Inheemschen	Uitheemschen
1929	goed	goed	zeer goed
1930	matig	goed	t/m. Juli goed, na Juli vacature.

BIJLAGE D.

Desalasten der bevolking.

I. Pekalongan	f ± 56.100.—
II. Tegal.	” 20.145.—
III. Cheribon.	” 7.786,40
IV. Soerabaja	”
V. Kediri.	” ± 20.000.—

BIJLAGE E.

Aantal personen in de verschillende bevolkingsgroepen, bekwaam om als raadslid op te treden.

	Nederl.	Inheemschen	Uitheemschen
I. Pekalongan.	175	60	20
II. Tegal.	150	79	25
III. Cheribon	180	105	88
IV. Soerabaja	1700	600	600
V. Kediri	100	50	20

BIJLAGE F.

Percentsgewijze opkomst van de kiezers bij de periodieke verkiezingen in het jaar 1930.

I. Pekalongan.

	Nederlanders	Inheemschen	Uitheemschen
stemming	76.43 %	55,04 %	Bij enkele candidaatstelling verkozen.
herstemming	84.29 %		

II. Tegal.

Alle vertegenwoordigers der verschillende bevolkingsgroepen bij enkele candidaatstelling verkozen.

III. Cheribon.

Nederlanders	Inheemschen	Uitheemschen
41.8 %	Bij enkele candidaatstelling verkozen.	Bij enkele candidaatstelling verkozen.

IV. Soerabaja.

Nederlanders	Inheemschen	Uitheemschen
42.8 %	24.3 %	38.9 %

V. Kediri.

Nederlanders	Inheemschen	Uitheemschen
74.44 %	37.19 %	Bij enkele candidaatstelling verkozen.

BIJLAGE G.

Percentages, welke de inkomsten, door de betrokken gemeenten van de drie bevolkingsgroepen verkregen, uitmaken van het totaal belastbaar inkomen.

I. Pekalongan.

Kan niet worden verstrekt.

II. Tegal.

	Nederlanders	Inheemschen	Uitheemschen.
1927	—	7.85%	3.65%
1928	3.40%	10.30%	4.35%
1929	2.15%	10.25%	5.—%
1930	2.—%	12.15%	5.—%

III. Cheribon.

Kan niet worden verstrekt.

IV. Soerabaja.¹⁾

	Nederlanders	Inheemschen	Uitheemschen.
1930	2.9%	30.6%	6.9%

V. Kediri.

Kan niet worden verstrekt.

¹⁾ Onder totaal belastbaar inkomen is hier te verstaan het belastbaar inkomen, zooals dat krachtens de vigeerende gemeentelijke inkomstenbelastingverordening wordt berekend.

BIJLAGE H.

Bevolkingscijfers.

	Europeanen en gelijkgestelden	Inlanders	Vreemde Oosterlingen.
I. Pekalongan	894	54.067	8.079
II. Tegal	1.288	57.172	4.548
III. Cheribon	1.569	40.475	9.688
IV. Soerabaja	26.463	265.872	44.479
V. Kediri	1.028	43.710	3.806.

Maleisch Gedeelte.

Penoeroenan gadjih pegawai Negri dan locale raden serta rajatnja.

Soeatoe soal jang pada masa ini telah mendjadi pembitjaraan jang sangat ramai ialah soal penoeroenan gadjih dari pegawai-pegawai Negri. Dimanapun tempat hal ini telah dibitjarakan, baik oieh pegawai-pegawai Negri sendiri, maoepoen oleh vakorganisatie² dari masing-masing golongan, biarpoe oleh fihak partikoelir seoemoemnja. Inilah tidak mengherankan sebab hal jang sedemikian itoe tidak akan mengenai kepentingan dan penghidoepannannja pegawai itoe sadja, akan tetapi djoega akan mempengaruhi penghidoepan oemoem.

Pembelian barang-barang oleh fihak pegawai Negri seedah tentoe akan toeroen dan oleh karena banjaknja pegawai-pegawai itoe ialah koerang lebih 140.000 pegawai, maka fihak dagang akan merasa penoeroenan pembelian itoe djoega. Akan tetapi di dalam karangan ini boekan tempatnja oentoek memperpanjangkan pemandangan tentang soal oeconomie. Jang penting dan patoet dibitjarakan disini ialah paksaan jang hendak di lakoekan oleh Pemerintah Agoeng soepaja locale raden semoeanja akan djoega menoe-roenkan gadjih dari pegawai-pegawainja.

Hal jang sedemikian ini pertama-tama dapat dibitjarakan dalam Dewan Rajat. Pada pemandangan oemoem poen oleh toean Monod de Froideville telah dikemoekan, bahwa pegawai-pegawai lokaal haroes djoega memikoel bagiannja oentoek meringankan blandja Negri.

Soedah barang tentoe Negri tidak berhak memaksa atau merintah pada locale raden soepaja gadjih-gadjih dari pegawai-pegawainnja di toeroenkan, djika locale raden tidak ingin mengikoet politiek Negri itoe. Demikianlah soedah selajaknja. Pemerintah berhak membatalkan poetoesan-poetoesan dari soeatoe raad, mendjadi berhak menghalang-halangi kehendaknja, akan tetapi Pemerintah *tidak* berhak merintah soepaja soeatoe raad memboeatkan apa-apa jang dikhendakan oleh Pemerintah. Demikianlah berhoeboeng dengan hak autonomie ialah hak oentoek mengatoer roemah tangganya sendiri jang telah diberikan pada raad-raad lokaal dalam oendang-oendang (wet).

Akan tetapi oentoek memaksa itoe Pemerintah bisa ambil djalan lain. Sebagimana telah diketahoei sekalian raad-raad lokaal mendapat subsidie-subsidie dari Negri ialah bantoean wang jang dinamai:

- 1 „Vaste uitkeering van het Land” (soembangan jang tetap dari Negri);
- 2 „Toelage op accresseerende uitgaven, waartegenover geen middelen bestaan” (soembangan keloearan jang bertambah-tambah jang tidak ada persediannja).

Lain dari itoe raad-raad lokaal bisa dapat djoega subsidie oentoek keperluan-keperluan lain loear biasa.

Djalan mana jang bisa diambil oleh Pemerintah oentoek memaksa raad-raad lokaal soepaja menoeroenkan gadjih pegawai-pegawainja itoelah gampang dapat diketahoeinja, ialah dengan mengoerangi salah satoe subsidie.

Atas nama Pemerintah Direktoer dari oeroesan wang telah menjatakan dalam persidangan Dewan Rajat tertanggal 11 Februari jtl., bahwa terhanggap perloe gadjih-gadjih dari pegawai-pegawai raad-raad jang mendapat subsidie-subsidie ditoeroenkan, oleh karena subsidie-subsidie itoe, jang boeat sebagian diberikan oentoek membajar pagawai-pegawai, akan djoega dikoerangi.

Demikianlah kehendak Negri. Soenggoehpoen tidak menjenangkan sedikit-poen didengarkannja oleh raad-raad lokaal, tidak oleh karena raad-raad ini kelak terpaksa akan menoeroekan gadjih-gadjih dari pegawai-pegawainja, tetapi oleh karena pengoerangan subsidie² tadi akan mengganggu pada kemadjoean raad-raad lokaal, teristimewa raad-raad kaboepaten jang senantiasa mendapatkan kesoekeran atas hal oeroesan wangnja.

Boekan maksoed kami akan menjangkal hak Pemerintah boeat mengoerangkan subsidie-subsidie, jang haroes diberikan pada lokale raden. Itoelah soedah haknja Pemerintah, akan tetapi jang tidak kami setoedjoei ialah alesan-alesan jang dikemoekakannja.

Djika wakil Pemerintah menerangkan bahwa subsidie² haroes dikoerangkan, oleh karena tidak ada wang oentoek membajar subsidie² itoe dengan sepenoeh-penoehnja, itoelah meskipun tidak menjenangkan, lagi poela barangkali tidak memoeaskan, kami akan trima baik, akan tetapi djika dikemoekan bahwa subsidie² itoe akan ditoeroenkan *soepaja* raad-raad djoega terpaksa menoeroenkan gadjihnja, itoelah menesalkan hati kami.

Adapoen sebabnja ialah oleh karena alesan-alesan itoe mengandoeng pengartian bahwa Pemerintah hendak toeroet tjampoer dalam oeroesan raad-raad autonoom; lagi poela alesan-alesan tadipoen bisa djoega dihanggap sebagai „perintah aloes” pada raad-raad oentoek menjoekoepi kehendak Pemerintah, sehingga autonomie raad-raad lokaal akan terganggu.

Sepandjang perasaan kami tentang penoeroenan gadjih pegawai raad-raad autonoom itoe, baiklah diserahkan sadja pada kebidjaksanaan masing-masing raad. Pemerintah boleh mengoerangkan subsidie-subsidie dari raad-raad itoe asal sadja pengoerangan itoe tidak ditetapkan menoeroet banjknja gadjih pegawai. Mitsalnja djika soeatoe raad lokaal haroes mengloearkan wang banjknja f 50.000,— oentoek membajar gadjih pegawai-pegawainja, sedang raad itoe mendapat subsidie dari Negri djoemblahnja f 75.000,— maka djika Negri sendiri akan mengoerangi blandja pegawai-pegawainja dengan 10%, djanganlah subsidie ini dikoerangkan f 5000,— ialah 10% dari f 50.000,— tetapi hendaklah diambilnja lain oekoeran oentoek mengoerangkan subsidie itoe. Oekoeran jang dalam hal ini patoet dipakai ialah oempamanja kekajaan raad lokaal, banjknja padjeg² jang dipoengoenja, d. l. l.

Bagaimana pelatoerannja akan mengoerangkan subsidie-subsidie tadi be-
loem dapat diketahoeinja, maka tentang hal ini baiklah kami memberi
sedikit pemandangan. Jang kami harapkan jaitoe djanganlah Pemerintah me-
ngoerangkan subsidie menoeroet besarnja wang jang dipergoenakan oentoek
pegawai-pegawai tadi, oleh karena hal jang sedemikian seperti telah
dioraikan diatas, mempoenjai pengartian akan mengganggue autonomie raad
lokaal.

Dalam hal ini hendaklah Pemerintah pertjaja dengan sepenoeh-penoehnja
pada beleid masing-masing raad. Sebab paksaän pada sekalian raad-raad
lokaal soepaja gadjih pegawainja ditoeroenkan, itoelah tidak adil.

Sebagaimana telah diketahoei, masing-masing raad mempoenjai pelatoeran
gadjih sendiri² sedang pelatoeran tentang hak-haknja pegawai dari raad-raad
tidak sama baiknja. Sebab ada raad jang membajar pegawainja lebih dari tjoe-
koop dan memberi hak-hak jang baik, dan adalah djoega raad jang mem-
bajar pegawainja koerang dari mistinja. Adilkah, djika doea-doea raad
terseboet terpaksa menoeroenkan gadjih dari pegawainja? Inilah hal-hal
jang haroes dapat perhatian, maka penoeroenan gadjih akan tidak bisa di
lakoekan oleh raad-raad semoeanja. Lagi poela raad jang kesatoe akan
bisa menoeroenkan gadjih pegawainja tidak dengan keberatan besar, akan
tetapi raad jang lain beloem tentoe akan bisa ambil poetoesan jang seroepe
itoe, apa lagi, djika pegawai-pegawainja haroes bekerdja lebih berat dan
dapat gadjih tidak sepadan dengan pakerdjaännja.

Djika subsidie dari soeatoe raad, jang ada di dalam keadaan terblakang
ini, djoega dikoerangkan, maka raad inipoen haroes mengadakan penghai-
matan dalam hal-hal lain oempania dalam hal pemeliharaan djalan-djalan,
djembatan-djembatan d.l.l., dalam hal pemberian wang-wang subsidie d.s.b.,
tetapi sekali-kali tidaklah patoet mengadakan penghaimatan dengan me-
noeroenkan gadjih pegawai, jang di bajarnja rendah tadi.

Mendjadi dengan pendek kehendak Pemerintah soepaja raad-raad lokaal
seoemoemnja djoega akan toeroet mengadakan poetoesan penoeroenan gadjih
itoelah dalam praktikj akan soesah bisa kedjadian. Dalam hal ini sekalian raad-
raad hendaklah insfaf akan kemerdikaän jang seloeas-loeasnja, maka haroeslah
awas betoel, hendaklah memikirkan dengan benar-benar dan menjelidiki de-
ngan sedalam-sedalamnja, apa penoeroenan gadjih bagai pegawainja itoelah
soedah seadil-adilnja, dan kemoedian tidak akan menimboelkan kesoesahan
agaknja. Raad itoepoen berhak memoetoeskan sendiri dalam soal ini, berwadajib
mememikoel tanggoengannja sendiri poela, maka soedah selajaknja tidak boleh
terkena oleh pengaroeh dari siapapoen djoega, baik dari Pemerintah biarpoen
dari lain fihak. Mitsalnja apabila Pemerintah ambil poetoesan akan menoeroen-
kan semoeanja gadjih-gadjih pegawai Negri dengan 10%, raad-raad poen
berhak ambil poetoesan lain, jang menoeroet fikirannja terasa lebih adil bagai

pegawainja. Sebab titak boleh disangkal poela bahwa penoeroenan 10% boeat pegawai jang dapat gadjih f 20,— itoelah terasa lebih berat dari penoeroenan 10% boeat pegawai jang gadjihnja f 200, f 300 atua f 400,— Hal-hal ini seharoesnja dapat diperhatikan oleh raad-raad, jang adalah merdika oentoek ambil poetoesan sendiri dan tidak senantiasa diwadjabkan mengikoet kehendak Pemerintah.

Tetapi demikianpoen sekali-kali tidak boleh diartikan bahwa raad itoe tidak boleh meliat keadaannja di seloeroeh Negri ini, bahkan raad wadjab mengengati dan menjelidiki keadaan itoe, soepaja tidak diambilnja soeatoe poetoesan jang bertentangan dengan keperloeian oemoem dan agar rajat jang sedjatinja haroes memikoel beban-bebannja tidak mendjadi korbannja kemerdekaan raad-raad lokaal. Apakah sebab-sebabnja?

Sebagaimana telah diketahoei rajatlah jang sebagian besar hendak memberi oeroenan dalam kas-kas daerah autonoom, baik oeroenan itoe haroes dibayar dengan langsoeng dengan perantaraan „direkte belastingen” (padjeg keramean oemoem, padjeg pengasilan, verponding d.s.b.), biarpoe dengan peranteraan „indirekte belastingen”, seperti keoentoengan peroesahaan² (peroesahaan pasar, pemotongan d.l.l.). Lagi poela dengan peranteraan subsidie² Negri jang asal-asalnja sebagian besar djoega dari rajat, raad-raad lokaal dapatlah djoega oeroenan dari rajat dari Negri seloeroehnja.

Bilamana subsidie Negri dikoerangkan, maka terpaksalah sesoeatoe daerah autonoom mengkoerangkan belandjanja, baik pengoerangen haroes ditjari pada gadjih-gadjih pegawainja, maoepoe pengoerangan itoe hendak ditjari pada lain-lain belandja (penghaimatan pemeliharaan roepa-roepa pakerdjaän).

Bagaimanakah djalannja sesoeatoe raad, jang mitsalnja tidak bisa mengadakan doea roepa penghaimatan itoe ialah oleh karena pertama gadjih-gadjih pegawai sekali-kali poen tidak menjenangkan dan soedah amat rendah, sedang kedoea penghaimatan lain-lainnja seperti terseboet diatas tadi djoega tidak bisa dilakoekan lantaran akan bertentangan dengan kepentingan daerah autonoom dan rajatnja?

Soenggoehpoen tidak ada lain djalan dari menaikan padjeg² (dan) atau mengadakan padjeg baroe. Maka timboellah pertanjaän: Apakah kenaikan padjeg² dan (atau) mengadakan padjeg² baroe termasuk kepentingan rajat? Inilah soeatoe soal jang haroes diselidiki sedalam-dalamnja, sebeloenja ambil poetoesan tentang hal itoe. Oleh karena keadaän di masing-masing daerah autonoom tidak sama, maka soesah hal ini dibitjarkan boeat soemoemnja. Dalam hal ini hendaklah soeatoe raad jang berkehendak menaikan padjeg atau mengadakan padjeg baroe, menjelidiki benar² lebih doeloe keadaän di daerahnja sendiri boeat dibandingkan dengan keadaänja di daerah-daerah lainnja. Djika padjeg² dari rajat di daerah raad tadi soedah terasa berat, maka mengadakan padjeg baroe atau menaikan padjeg jang soedah ada itoe sekali-kali poen tidak boleh dila-

koekan, tetapi djika padjeg² jang dipoengoetnja adalah ringan, lebih ringan dari padjeg² dari lain-lain daerah autonoom maka adanja padjeg-padjeg baroe ataupoen kenaikan padjeg itoe, sebab terpaksa, tidak akan mendjadi halangan besar.

Sekarang bagimanakah tindakannja soeatoe daerah autonoom jang tidak bisa mengadakan doea roepa penghaimatan terseboet diatas (penoeroenan gadjih pegawai dan penoeroenan lain-lain keloearan sociaal), sedang padjeg dari rajat soedah tjoekoop beratnja?

Keadatipoen tidak patoet, bahwa raad jang dalam keadaan demikian ini djoega hendak memberi oeroenan pada kas Negri dengan mendapatkan subsidie jang koerang dari mistinja, tetapi menilik riwayat „accresuitkeering” dari Negri pada stadsgemeenten, kamipoen koeatirkan, bahwa raad itoe akan djoega mendjadi korban. Kami misih teringat akan dzaman penghaimatan lebih doeloe, ketika Pemerintah tidak dengan menoendjoe-kan alesan-alesan jang tjoekoop telah mengoerangkan accresuitkeering terseboet diatas dengan *separonja*. Protest-protest dari stadsgemeenten tidak berboeah sehingga beberapa stadsgemeenten terpaksa djoega mengadakan roepa-roepa penghaimatan. Meski sikap Pemerintah jang sedemikian itoe djaoeh dari beralesan, tetapi soedah terang belaka (verklaarbaar). Pemerintah sebagai badan centraal poen tidak mengetahoei benar keboe-toehannja masing-masing raad dengan betoel, maka oleh karena penghai-matan tadi haroes dilakoekan dengan selekas-lekasnja, tidak ada tempopoen jang toekoop oentoek menjelidiki keadaan-keadaan di dalam daerah-daerah autonoom. Tidak heranlah Pemerintah telah memoetoeskan mengoerangkan accresuitkeering dari masing-masing daerah autonoom dengan separonja.

Penghalaman ini baiklah diperingatkan disini soepaja masing-masing raad akan sadar dan berdaja oepaja hendak menjegah agar soepaja Pemerintah tidak akan ambil poetoesan seroepa itoe poela, jang bagai daerah-daerah autonoom tidak sama berat terasanja.

Baiklah dalam hal ini raad-raad jang tidak bisa memberi oeroenan sedikitpoen pada kas Negri mengoempoelkan boekti-boekti soepaja dengan alesan-alesan jang koeat bisa diambilnja poetoesan dengan soeatoe motie oepamanja, bahwa raad-raad itoe misih memboetoeuhkan sangat subsidie dari Pemerintah segenapnja, bahwa poela penoeroenan subsidie itoe dengan berapa sadja banjakknja, akan berbahaja bagai penghidoepan raad. Tetapi tidak raadlah sadja jang haroes bekerdjja, pegawai-pegawaipoen, jang terantjam kantongnja dan djoega rajat dari daerah raad jang bakal merasakan penoe-roenan itoe lantaran pakerdjaan sociaal dikoerangkan atau poen padjeg-padjeg rajat akan diberatkan, wadjib beroesaha soepaja niatan Pemerintah ditarik kombali atau ditiadakan.

Sebaliknya Pemerentah hendaklah menjelidiki benar-benar keadaan dalam

dae
mer
sear
peg
tida
atau
P
den
pen
tida
sam
H
asal
M
men

P
B
Voll
salin
tent
dim

D
ka l
cent
dari
derv
S
afde
penj
D
jang
dibe
sato
jeral
seka
mee
P
pen

daerah autonoom jang soenggoeh² dalam kesoeakaran tadi soepaja bisa membagi poela kekoerangan persediaan wang subsidie-subsidie dengan seadil-adilnja diantara raad-raad lainnja jang lebih kaya, bisa membayar pegawainja liwat dari tjoekoe dan bisa mengloearkan wang-wang jang tidak begitoe penting bagai rajat (*luxe uitgaven voor N. B. stadsverfraaiing* atau pengloearan oentoek keindahan pemandangan kota).

Pemerintah terpaksa mengadakan penghaimatan, itoelah berhoeboeng dengan dzaman malaise waktoe ini soedah seharoesnja, tetapi nendaklah penghaimatan itoe dikerdjakan dengan seadil-adilnja, agar beban rajat tidak diberatkan dan beban rajat itoe dimana-mana tempat poen terasa *sama* beratnja.

Hal jang sedemikian itoe, meski tidak moedah, akan bisa tertjapainja asal sadsja raad-raad lokaal insjaf akan koedjibannja.

Moedah-moedahanlah karangan ini dapat diperhatikan oleh jang wadjib memperhatikan.

Slamet.

Pembitjaraän tentang Decentralisatie dari hal Peprintahan dalam Volksraad.

Berhoeboeng dengan pentingnja pembitjaraän tentang Decentralisatie dalam Volksraad oentoek kaboepaten-kaboepaten maka dibawah ini dimoeatkanlah salinan dalam bahasa Melajoe dari karangan toean *J. J. G. E. Rückert* tentang „De Decentralisatie van Bestuur in den Volksraad” jang telah dimoeatkan dalam orgaan Locale Belangen tertanggal 16 Maart 1931 afl. 6.

* * *

Djikalau kita membatja verslag dari pembitjaraan dalam Volksraad, maka kita akan mengetahoei, bahoea pembitjaraan jang penting darihal decentralisatie tentang hal peprintahan tidak terdapat dalam pembitjaraan darihal „Binnenlandsch Bestuur, tapi dalam pembitjaraan darihal.... „Onderwijs”.

Sebagaimana pada beberapa tahoen laloe, dalam ini tahoen djoega di afdeelingsverslag ada termoeat pertanyaan, bagaimana keadaan tentang penjerahan-penjerahan oeroesan onderwijs pada gemeente (regentschap).

Djawaban atas pertanyaan terseboet senantiasa tidak memoeaskan hatinja jang bertanja, akan tetapi ini kali dalam Memorie van Antwoord (katja 3) dibertahoekan. „bahoea Pemerintah sebisa-bisa dengan lekas akan masoeakan satoe rantjangan-ordonnantie pada volksraad boeat mengatoer tentang penjerahan oeroesan onderwijs pada rajat (volkonderwijs) menoeroet peratoeran sekarang ini kepada regentschap-regentschap dan stadsgemeente-stadsgemeente di Djawa-barat.

Penjerahan itoe sebisa-bisa akan dilakoekan pada hari 1 Januari 1932, pendeknja sekoetika begrooting boeat itoe tahoen telah ditetapkan dengan

wet, sedang sebisa-bisa akan didjaga soepaja onderwijs oentoe seloeroeh tanah Djawa dalam 2 atau 3 tahoen bisa diserahkan semoea pada stads-gemeente-stadsgemeente dan regentschap-regentschap,

Pemberian taoe dari Pemerintah jang terseboet diatas ini jang soenggoeh penting sekali bagi onderwijs dan djoega bagi decentralisatie disertakan pada begrooting soesoelan (Aanvullingsbegrooting) jang sama sekali tidak memoeat post, jang ada berhoeboengan dengan hal itoe dan jang sedikitpoen tidak ada keterangannja. Soenggoeh kedjadian jang begitoe amat mengherankan, akan tetapi lebih besar kegandjilan itoe sebab Pemerintah pada permoeaan telah menolak segala pembijtaraan tentang hal sikapnja oemoem (algemeen beleid), djoega dalam hal onderwijs, (lihatlah M. v. A. Afd. II katja 1).

Dengan keadaan itoe beloem penoeh Pemerintah menimboelkan keheranan, sebab setelah beberapa orang lid membikin pemandangan pendek dan melahirkan keherannja, lantaran apa jang terseboet dalam M. v. A. seperti diatas ini, maka Pemerintah laloe memadjoekan rantjangan jang telah dibikin dengan lengkap, tentang menjerahkan Volksonderwijs pada gemeente dan regentschap.

Soenggoeh hal itoe amat membikin kaget (Jav.) seperti waktoe hoofdzitting Volksraad dalam taoen 1930, dengan tergesa-gesa jang liwat dari batas, herorderingsplan (rantjangan merobah keadaan onderwijs), diadjoekan, djoega oleh Departement ini.

Sebagai pendahoeloean diterangkan dengan pendek, bahoea hal itoe telah lama djadi boeah pertimbangannja Pemerintah. Akan tetapi dalam itoe keterangan tidak terseboet sama sekali, apakah sebabnja beberapa tahoen jang laloe Pemerintah tidak maoe memenoehi semoea desekan tentang hal itoe, sedang la sekarang dengan seketika, menoeroet kehendak sendiri, tidak ada desekan dari Volksraad, datang sendiri madjoekan hal itoe, dalam waktoenja semoea orang sama memikirkan beberapa soal tentang oeang dan economie.

Pertanyaan itoe sesoenggoehnja memang soekar di djawab.

Tidak lain kedjadian begitoe disebabkan lantaran Minister, bapanja wet tentang perobahan peprintahan (bestuurshervorming) tidak sabar lagi, melihat lembeknja keadaan penjerahan kekoeasaan pada regentschap dan gemeente.

Pendoegaan terseboet diatas ini dikoeatkan oleh karangan dalam madjalalah „Locale Belangen” dari 1 Maart jang baroe laloe (katja 199) tentang: „Bestuurshervorming — Uitbreiding medebestuur” jang sebagian besar memoeat koetipan dari soeratnja Minister van Koloniën pada G. G.

Sebabnja jang lain, jang penting, meskipoen kalau dibanding dengan sebab jang pertama lagi Pemerintah boleh djadi tidak begitoe dianggap

penting, ja'lah ada berhoeboengan dengan onkos². Bagi kita itoe sebab ada penting sekali.

Kita poenja pemoeka dalam hal decentralisati, Burgermeester lama De longh telah sering berkata demikian: „Dalam watoenja Pemerintah kekoe-rangan oeang, maka pengharapan bagi gemeente (regentschap dsb.) boeat mendapat tambahnja koeasaan ada besar sekali.”

Soenggoeh perkataan itoe mengandoeng kenjataan jang besar.

Dalam waktoenja Pemerintah kekoeangan oeang, moedahlah sekali la akan menjerahkan pikoelan sebanjak-banjaknja jang ada ongkosnja pada gemeente (regentschap d.s.b.). Adanja decentralisatie-poen menjatakan be-toelnja perkataan itoe.

Kehendaknja jang benar sebisa-bisa semoea kekoeasaan akan digegam dalam tangannja sendiri, akan tetapi dengan menesal hati kandang-kandang terpaksa melepaskan kahendak itoe.

Adapoen onderwijs itoe, lebih poela volksonderwijs, makin lama makin tambah banjak ongkosnja. Djikalau oeroesan onderwijs itoe diserahkan pada gemeente (regentschap d.s.b.), maka pikoelan itoe jang sebagian be-sar lepas dari tanggoengan Negeri.

Lantaran gemeente (regentschap) djoega toeroet memikoel ongkosnja boeat memadjoekan onderwijs itoe, maka hal ongkos itoe akan bekerdja sebagai rem boeat menegah kemadjoemannja onderwijs dan tambah besarnja ongkos. Itoe ongkos tidak akan termoeat dalam begrooting Negeri lagi, sebagai ongkos oentoek pemeliharaan onderwijs, akan tetapi boleh djadi diberikan sebagai subsidi. Dalam waktoe jang koerang baik, lebih gampang mengarang subsidie dari pada membikin voorstel boeat menoetoep sekola-han. Dan lagi kalau subsidie dikoerangi tidak tentoe laloe terpaksa menoe-toep sekolahan, sebab gemeente (regentschap d.s.b.) seboleh-boleh tentoe akan menambah kekoeangan lantaran dari penoeroenan subsidie; hanja kalau soenggoeh terpaksa ia akan menoetoep sekolahan.

Djadi penjerahan volksonderwijs pada gemeente (regentschap d.s.b.) bagi Pemerintah mambawa oentoeng banjak. Betoel dengan penjerahan itoe. kekoeasaännja boeat mengatoer tentang hal itoe akan hilang; akan tetapi kalau orang mengatahoei bagaimana penjerahan itoe akan didjalankan, tentoe akan taoe djoega, bahwa sebagian besar dari kekoeasaän itoe masih djoega ada di tangannja Pemerintah.

Terangnja begini :

„Oeroesan volksonderwijs akan diserahkan pada regentschap² dan stads-gemeente² dengan meloeloeskan adanja pelatoeran sekarang ini. Penjerahan itoe jalah kedjadian dengan memberi pada regentschap dan stadsgemeente oeang jang sampe sekarang ini dimoeat dalam begrooting Negeri oentoek keperloean itoe.”*)

*) Batjalah roneogram 16 Februari, katja 33—35.

Lebih doeloe penjerahan itoe akan dimolaikan di Djawa-barat, sebab disitoe bestuurshervorming telah berdjalan lama sendiri dan boleh dikatakan, jang keadaan disitoe telah tentrem. Kelak hari, djikalau waktoenja penjerahan onderwijs itoe didjalankan di Provincie lainnja, bisa dengan mengingati semoea jang kedjalanan di West-Java. Di Soerakarta dan Djoc-jakarta penjerahan itoe tidak akan didjalankan.

Peratoeran tentang exploitatie dan tentang menambah banjaknja sekolahan oentoek rajat sesoedahnja penjerahan itoe kedjadian, haroes sama dengan peratoeran sekarang ini (waktoenja volksonderwijs masih di bawah koeasanja Pemerintah.)

Gemeente dan regentschap haroes mendjaga hal tambahnja dan meloeaskanja sekolahan² oentoek rajat, dengan menoeroet peratoeran jang akan dibikin oleh madjelis Gedeputeerden dari masing² provincie.

Oleh gemeente (regentschap) saben taoen haroes dibikin satoe rantjangan (werkplan) jang sasoedahnja dianggap sjah oleh Gedeputeerden, masih boleh dirobah atau ditambah oleh G. G. (sebenarnya Departement onderwijs sambil beremboeg dengan Departement Financiën)

Dengan peratoeran begitoe sesoenggoehnja tidak boleh dikatakan, bahwa gemeente (regentschap) ada kekoeasaan sendiri (autonomie) dalam hal volksonderwijs.

Tentang ongkosnja maka ditentoean desa - desa masih akan memberi oeroenan menoeroet kekoeatannja sendiri².

Dasar peratoeran tentang pembaginja ongkos diantaraja Pemerintah dan desa - desa jang ditetepkan dalam tahoen 1922, masih dilakoekan, akan tetapi subsidie oentoek volksonderwijs selandjoetnja akan djadi pikoelannja regentschap atau provincie; Pemerintah akan memberi oeroenan pada regentschap atau provincie, jang sama banjaknja dengan kekoerangan ongkos exploitatie.

Begitoe djoega subsidie dari Pemerintah, jang sekarang diberikan boeat gadjihnja goeroe² desa, akan diganti djadi oeroenan pada provincie goena regentschap² jang perloe mendapat perteloengan itoe.

Kami tidak mengarti, apakah sebabnja pemberian subsidie itoe senantias dilakoekan dengan perantaraän provincie dan gedeputeerden. Perantaraän itoe hanja membikin soesahnja peratoeran tentang pemberian subsidie.

Sjahdan dengan sekedjap mata bisa ditoendjoeakkan stadsgemeenten (regentschappen) jang terpaksa toeroet memikoel ongkos².

Baik djoega voorstel² tentang hal ini masih akan dibitjarakan dalam Volksraad. Lebih baik regentschap² dan gemeente² sekarang melahirkan perasaännja tentang hal itoe. Patoetlah ini hal diremboeg dalam decentrasatiecongres jang akan datang. Barangkali hari jang ke 2 dari itoe congres bisa disediakan djoega boeat membitjarakan hal itoe (Perhatikanlah sekalian congresisten. Red.)

Hal lainnja jang penting dan jang tidak dibitjarakan dalam pemitjaraan hal decentralisatie ialah hal akan menoeroenkan belandjanja locale ambtenaren (peawai provincie, regentschap, gemeente), apabila belandjanja pegawai goepermen ditoeroenkan.

Oleh toean Monod de Froideville diberikan tahoe, bahwa locale ambtenaren djoega misti akan ditoeroenkan belandjanja.

Betoel Pemerintah tentang hal terseboet tidak bisa melakoekan paksaan, akan tetapi ada djalan lain (indirect) boeat mentjapai maksoed itoe.

Directeur van Financiën menerangkan atas nama Pemerintah (ranoegram 11 Febr. malam katja 6) bahwa sebagian besar dari oeroenan pada locale administraties, boleh dianggap sebagai oeroenan boeat membajar gadjih.

Maksoed keterangan itoe terang sekali: Dengan mengoerangi oeroenan itoe, Pemerintah akan memaksa soepaja gadjihnja locale ambtenaren ditoe-roenkan.

Pemerintah memang ada koeasa boeat menambah atau mengoerangi oeroennnja pada gemeente (regentschap d.s.b.), akan tetapi kalau diper-ingeti, bagaimana adannja oeroenan² dari Pemerintah itoe maka keterangan boeat mengoerangi oeroenan seperti diatas ini sesoenggoehnja boekan alasan boeat mengoerangi itoe.

Mengingat bagaima anggapan Pemerintah sekarang ini dan Pemerintah dimoekanja terhadap pada decentralisatie, maka tidak akan mengherankan, djikalau kehaimatan jang dilakoekan oleh Pemerintah lebih doeloe akan mengenai pada decentralisatie.

Ingatlah bahwa oeroenan pada provincie² dan regentschap² jang sebetoeijnja tidak menjoekoepe, sekarang dikoeerangi lagi $\pm f$ 632.500,

Sajang sekali begrooting soesoelan jang bermoeat itoe voorstel laat sekali dimasoekan. Waktoe itoe Volksraad soedah pajah sebab, sehingga itoe voorstel ditrima begitoe sadja, persidangan Volksraad loear biasa dalam boelan April dimoea ini akan melihatkan beberapa hal jang soenggoeh tidak menjenangkan.

Sekarang kita baroe soenggoeh akan membitjarakan decentralisatie dan bestuurhervorming. Rantjangan perobahan peprintahan di djadjahan loear tanah Djawa tidak lama lagi akan dikirim pada Volksraad ¹⁾ sebagai begrooting soesoelan bagi tahoen 1931 jang bermoeat voorstel boeat merobah redactienja momoriepost 404 A ²⁾).

Itoe rantjangan akan dibitjarakan dalam persidangan Volksraad pada boelan April terseboet diatas. Adapoen pemitjaraan itoe hanja bermaksoed soepaja bisa dapat kesetoedjoean (overeenstemming) tentang dasar-dasarnja perobahan dan bagaimana akan djadinja. Itoe perobahan niatnja baroe akan dilakoekan, apabila keadaän tentang hal oeang boleh diharap akan baik lagi.

¹⁾ Sekarang soedah diterima oleh Volksraad.

²⁾ Redactie jang sekarang boenjinja begini: „Verdere voorziening voor de voorbereiding van de hervorming van het bestuurswezen ”

Voorstel² tentang perobahan bestuur di Bali tidak akan bisa dibitjarakan dalam persidangan pada boelan April tadi. Ini soenggoeh membikin senang hati, sebab telah banjak betoel hal-hal jang akan dibitjarakan, jang soekar-soekar. Djadi kalau ditambah lagi, akan meroegikan pembittjaraän sadja.

Rantjangan² tentang perobahan bestuur di Bali akan diadjoekan dalam hoofdzingting jang akan datang, sedang perobahan itoe niatnja akan dilakoekan pada permoeaän tahoen 1932.

Voorstel² tentang perobahan administratif bestuur di tanah Djawa dan Madoera djoega paling dahoeleoe akan bisa diadjoekan dalam hoofdzingting Volksraad terseboet diatas ini.

Sajang sekali dalam Volksraad jang baroe, banjaknja lid² jang boleh dianggap djadi wakilnja decentralisatie ada koerang sekali ¹⁾, sedang banjaknja pegawai B. B. bangsa Europa ada tambah ²⁾.

Perobahan administratif bestuur itoe akan penting sekali oentoek decentralisatie, sebab pergaoelannja B. B. dengan gemeente (regentschap) ada banjak sekali. Dari itoe pembittjaraan tentang voorstel-voorstel itoe dalam Volksraad jang baroe tidak akan menjenangkan boeat kalangan decen-tralisatie, sebab wakilnja koerang sekali.

Pokok pembittjaraan jang penting waktoe meremboek hal decentralisatie jalah tentang pergaoelan B. B. dengan Gemeente (regentschap). Hal itoe ramai dibitjarakan dalam debat tentang maksoed dan djalannja art. 124 dari R. O. Ini artikel disalin bahasa melajoe demikian boenjinja: „Resident-resident haroes mengamati-amati pekerdjaannja regentschapsraad; berhoe-boeng dengan koeadjiban itoe, ia bisa membikni voorstel pada madjelis gedeputeerden tentang hal-hal jang di pandangnja perloe”.

Menilik jang telah kedjadian sampe sekarang ini, maka resident-resident jang satoe meniroe lainnja—molai sama toeroet tjampoer mengoeroes perkara-perkara jang termasoek dalam koeadjibannja regentschap. Banjaklah tjonto-tjonto jang menjatakan bahwa tjampoernja oeroesan itoe ada djaoeh dan dalam sekali.

Boeat siapa jang mengatahoei bagaimana pergaoelan diantaranja resident dan boepati, teranglah sekali jang toeroet tjampoernja resident dalam oeroesan regentschap berarti: keadaän di regentschap. Aken menoeroet maoenja resident.

Hal jang demikian itoe dalam kalangan regentschap soedah tentoe me-

¹⁾ Waktoe pilihan tidak ada seorangpoen jang dipilih; apa dengan angkatan oleh pemerintah akan ada wakilnja decentralisatie apa tidak dan kalau ada berapa orang, itoe semoea pertanjaän jang sekarang beloem bisa didjawab, akan tetapi kita bisa menentoekan, bahoea dalam Volksraad baroe ini decentralisatie akan koerang sekali wakilnja.

²⁾ Wektue pilihan telah ada 3 orang jang terpilih.

nimboelkan perasaan koerang senang dan menjegah kemad joeannja regentschapsraad dan menoeroenkan dradjatnja resident terhadap pada bangsa Boemipoetra. Keadaan jang tidak seharoesnja itoe disingkatkan lantaran keangkatan assistent-resident dalam regentschapsraad, sedang assistent-resident itoe dengan moefakatnja Pemerintah haroes toeroet membantoe resident dalam koeadjibannja boeat mengamati-amati regentschapsraad. Soenggoeh kedoedoekan assisten-resident jang begitoe amat pintjangnja (tweeslachtig).

Maksoed mengadakan regentschapsraad jaitoe: mendidik rajat soepaja bisa pegang peprintahan sendiri. Akan tetapi meninggalkan keadaan, jang diterangkan diatas ini, bagaimana maksoed itoe bisa tertjapai? Sebab dengan djalan begitoe, kekoeasaan teroes ada ditangannja B. B. bangsa Europa, djadi keadaan tida berbeda dengan tatkala beloem diadakan regentschapsraad. Dengan alesan art. 24 R. O., B. B. bangsa Europa berlakoe sesoeika soekanja dengan tidak melanggar wet.

Apa jang terseboet diatas ini, toeroetama oleh pembatja B. B. ambtenaar boleh djadi dipandang sebagai serangan terhadap pada B.B. bangsa Europa.

Akan tetapi sesoenggoehnja tidak begitoe, penganggapan itoe djaoeh sekali dari maksoed kita jang benar. Djikalau seorang jang termasuk golongan kaoem-kaoem kemad joean seperti toean Fournier, jang 5 tahoen lamanja djadi lid regentschapsraad, dalam Volksraad melahirkan pendapatannja, bahwa jang toeroetama memikoel tanggoengan tentang baik dan boesoeknja keadaan dalam regentschap itoe jalah resident, boekannja regentschapsraad, maka terang sekali, bahwa resident-resident, jang diwadjabkan mengamati-amati menoeroet art. 124 R. O., pengamat-amatan (toezicht) mana tidak diterangkan, tentoe djoega akan berpendapatan begitoe.

Inilah soeatoe tanda keboesoekannja kedjadian, lantaran dari tidak terangnya art. 124 R. O.

Pemerintah menimbang, bahoea koerang terangnja ketentoean dalam art. 124 R. O. itoe baik sekali; sekarang kita hanya menoenggoe, bagaimana akan djadinja.

Maksoed soepaja kemad joean bisa kedjadian tidak dengan melakoekan paksaan, itoe maksoed jang moelia, patoet di poedji, akan tetapi heran sekali, artikel jang bermaksoed begitoe, menoeroet boenjinja sekarang ini, nimboelkan kemad joean dengan melakoekan paksaan, djadi perbalik dari maksoednja wetgever.

Pemerintah njata setoedjoe sekali dengan djalannja peratoeran sekarang ini. Pengamat-amatan oleh B. B. itoe di pandang perloe sekali dan soedah selajaknja, sebab itoelah soeatoe perhoeboengan diantarannja B. B. dan pekerdjajannja regentschap. Menoeroet pendapatannja Pemerintah, maka toezicht dan pimpinan (leiding) itoe haroes bergandeng djalannja pendapatan, itoe meloearkan maksoednja art. 124 R. O., jang sama sekali tidak menje-

boetkan perkataan: leiding (pimpinan). Tapi Pemerintah memberi keterangan, bahoea „leiding” jalah artinja sama dengan „toezicht” (tapi aloes). Keterangan itoe sama sekali tidak membikin terang.

Toean Blaauw djoega berkata begitoe dalam pidatonja, jang soenggoeh baik sekali (termoeat di batja 249).

Hanja toean asst. resident Beets jang setoedjoe sekali dengan pendapatannja Pemerintah. Lebih djaoeh biliau mengharap, soepaja pengaroehnja regentschapsraad dalam peprintahan desa dikoerangi atau didjaboet sama sekali, apa bila pengaroeh itoe menimboelkan perselisihan (kesoekaran) dengan B. B. Europa.

Menoeroet toean Beets seboleh-boleh asst. resident haroes diangkat djadi lid regentschapsraad.

Kalau kita mendengar demikian itoe, laloe kita ingat apa jang kita dengar dalam tahoen 1925, waktoe membitjarakan ontwerp instellings-ordonnantie dari kaboepaten² (regentschap) di Djawa barat. Waktoe itoe toean Stokvis menoeendjoekan, bahoea kekoeasaan jang diserahkan pada regentschapraad hanja sedikit sekali, tapi wakil Pemerintah boeat bestuurhervorming waktoe itoe, jalah toean Stibbe, sambil marah mendjawab, bahwa ada kekoeasaan jang penting sekali jang diserahkan pada regentschapraad, jaitoe pengaroehnja dalam peprintahan desa. Waktoe itoe sedikitpoen tidak mengira, bahoea kekoeasaan itoe lantaran koerang terangnja art. 124 R.O. bisa tidak berharga sama sekali.

Kita pertjaja, bahoea maksoednja sama sekali tidak begitoe.

Dari itoe tidak mengherankan sama sekali, jang toean Beets dan toean Blaauw, kedoeanja lid did dari I. E. V. tentang hal itoe tidak berse-toedjoe hati.

Motienja toean Blaauw jang toeroet di teken oleh toean² Fournier, Wira-natakoesoema dan penoelis ini, bermaksoed akan merobah autau menambah art. 124 R. O. soepaja regentschap² tentoe akan bisa madjoe dengan baik. Motie itoe ditarik kembali, sebab Pemerintah sanggoep akan soeroeh menjelidiki bagaimana djalanja art. 124 R. O.

Pendapatan dari selidikan itoe tentoe oleh fihak B.B. maoepoen oleh fihak decentralisatie ditoenggoe dengan sepenoeh pengharapan. Kita mendo'a soepaja selidikan itoe djangan di adakan diatas medja toelis sadja sebab kalau begitoe tidak akan bergoena.

Selainnja hal jang penting terseboet diatas ini, djoega di bitjarakan hal², lainnja jang tidak begitoe penting, seperti perbaikan kampoeng², peladjaran tentang perobahan hak memilih, gadjihnja gemeente, secretaris Fort de Kock, perobahan tentang gadjihnja burgemeester dari gemeente jang ketjil².

Hal³ itoe dalam persidangan Volksraad jang doeloe soedah di bitjarakan pandjang lebar.

Toean Ratulangi mendapat djawaban dari Pemerintah, bahwa ia djoega mengakoei, jang peratoeran tentang pilihan bagi Minahasaraad haroes di robah sementara. (H. katja 2327).

Pada toean Blaauw diberikan tahoe, bahoea menoeroet Stadsgemeente-Ordonnantie orang jang boekannja lid dari Gemeenteraad djoega boleh di angkat djadi loco-burgemeester (djoega katja 2327). Tentang hal ini ada soerat ideran dari Dir. B. B. pada Gouverneur² dari provincie di tanah Djawa (tertanggal 22 Dec. 1930 No. Dec. 26/57/15), jang djoega bermoeat permintaän, soepaja hal itoe di kasihkan tahoe pada burgemeester² dari stadsgemeenten.

Moedah²han hal itoe sekarang, dengan perantaaännja „Locale-Belangen” deketahoei oleh semoea orang, jang termasoek dalam kalangan Decentralisatie.

Pasal 84 Ordonnantie Kaboepaten.

Soeatoe lid Raad Kaboepaten dan abonné dari Madjallah ini telah memadjoekan pertanyaan pada redactie seperti dibawah ini.

„Bisakah Madjelis Gecommitteerden melakoekan perboeatan² apa sadja jang-oleh karena dalam begrooting tidak ada postnja — haroes memberati post „Onvoorziene uitgaven”, asal sadja tidak meliwati batas jang soedah ditentoean jaitoe f 500.?”

Oentoek menjoekeopi permintaan lid terseboet diatas tadi soepaja diberi djawaban dalam madjallah ini, maka dioraikan dibawah ini pemandangan kami.

Pasal 84 ayat 1 O. K. menentoean, bahwa madjelis koemetir berkoeasa melakoekan perboeatan², jang menjebakkan mengloearkan wang asal tidak melebihi batas-batas jang ditentoean didalam anggaran.

Oleh karena post-post dalam anggaran bisa djoega tinggi betoel oempama sadja beberapa post jang ditetapkan sampai lebih dari f 5000 atau f 10.000 maka wetgever memberi kesempatan pada raad-raad kaboeupaten oentoek membatasi kekoeasaan itoe. Hak raad oentoek membatasi kekoeasaan madjelis koemetir adalah tertoealis pada pasal 84 ayat 2 O. K. jang menentoe-kan, bahwa perboeatan-perboeatan jang memberatkan post-onvoorziene uitgaven” dan berboeatan-perboeatan jang menjebakkan pengloearan belanja² jang melebihi bates, jang telah ditetapkan oleh raad, tidak boleh dilakoekan oleh madjelis koemetir djika tidak ada poatoesan raad.

Tetapi ayat dari pasal 84 tadi, memberi kesempatan pada raad kaboeupaten boeat melonggarkan pembatasan itoe. Menoeroet ayat 3 ini, bilamanaterhanggap perloe, raadlah bisa memberi koeasa pada madjelis koemetir oentoek melakoekan perboeatan² terseboet dalam ayat 2, tidak dengan poatoesan raad.

Soenggoehpoen benar bahwa beberapa dewan² kaboeupaten di seloeroeh

poelau Djawa dan Madoera telah memakai hak jang diberikan dalam ajat 3 tadi dan memberi idzin pada madjelis koemetir oentoek melakoean memberati post „Onvoorziene uitgaven” sampai setinggi-tingginja f 500,—.

Maksoednja pemberian kelonggaran ini ialah sedjaoeh faham kami tidak lain soepaja pakerdjaän raad itoe bisa dikerdjakan dengan setjepat-tjepatnja. Sebagaimana diketahoei raad-raad kaboepaten bersidang hanja 4 à 6 kali tiap-tiap taoen, djarang lebih. Soepaja pakerdjaän-pakerdjaän bisa lekas dikerdjakan, maka wetgever memberi kesempatan pada raad oentoek memasrahkan kekoeasaännja pada madjelis koemetir.

Djika kami bandingkan hal ini dengan keadaan dalam stadsgemeenteraden, maka ternjatalah bahwa raad-raad ini *tidak* diberikan hak ini, pendek kata segala keloearan jang memberatkan post „Onvoorziene uitgaven” hendaklah dipoatoeskan oleh raad. Apakah sebabnja? Adapoen sebabnja ialah, oleh karena kabepatan² jang bisa timboel di kaboepaten-kaboepaten ialah soesahnja mengadakan persidangan² kerap kali d.l.l., itoelah tida ada sama sekali. Lid-lid stadsgemeenteraad beroemah dikota dan gampang setiap waktue dikoempoelkan oentoek mengambil poatoesan-poatoesan jang terhanggap penting dan tidak bisa ditoenda lagi.

Menilik ini semoeanja, maka sepandjang fikiran kami, djika benar raad telah memberi koeasaan pada madjelis koemetir sebagaimana dihendakkan pada ajat 3 tadi, maka madjelis koemetir berkoeasa melakoean segala perboeatan jang memberatkan post „onvoorziene uitgaven”, asal sadja blandja itoe tidak melebihi dari bates jang ditentoekan.

Maksoednja post „onvoorziene uitgaven” ialah keloearan-keloearan jang tidak bisa ditentoekan atapoen terkira lebih doeloe, mendjadi segala roepa keloearan, meskipoen beloem ada postnja di begrooting bisa dilakoean oleh madjelis koemetir. Jang hendak diperingatkan oleh madjelis ini ialah soepaja keloearan keloearan itoe dipergoenakan oentoek keperloean-keperloean jang termasoek keperloean roemah tangga kaboepaten (baiklah dalam hal ini diperingatkan karangan kami dalam madjallah No. 9 berkepala „Soeatoe poatoesan jang maka penting”). Sebab djika keloearan itoe tidak termasoek dalam roemah tangga kaboepaten, maka poatoesan itoe bisa dibatalkan oleh Pemerintah.

Red.

Raad Kaboepaten Bandoeng dan landrente.

Motie tentang penoeroenan landrente. Pada hari Senen tertanggal 9 Maart . t.l. demikianlah pekabaran dalam Algemeen Handelsblad tertanggal 10 Maart j. t.l., Raad Kaboepaten Bandoeng telah bersidang oentoek membitjarkan roepa-roepa hal, diantara mana jang terhanggap penting ialah soeatoe motie, jang dikemoekakan oleh tiga lid Priboemi ialah toean *Amonpradja* c. s.

Maksoednja motie itoe ialah minta pada jang wadjib soepaja berhoeboeng dengan malaise pada masa ini beban rajatdiringankan dengan menoeroenkan landrente.

Inilah soeatoe porstellan jang djika tidak kliroe dalam waktoe malaise ini adalah dikemoekakan pertama kali. Motie itoe diterangkan dengan pandjang lebar oleh jang oesoelkan, laloe pada lid-lid diberi kesempatan oentoek bertoekar fikiran. Dari debat-debat ternjatalah bahwa ada beberapa lid jang setoedjoe dan ada beberapa lid-lid djoeapoen jang tidak setoedjoe.

Diantara mereka jang tidak setoedjoe ialah toean *Sleeboom*, jang antara lain-lain menerangkan, bahwa motie itoe tidak ada kefaedahannja. Sepandjang perasaannja adalah lebih praktisch dan baik, bilamana voorzitter sebagai lid dari Volksraad dipinta soepaja mohon pada Pemerintah agar landrente-ordonnantie dengan selekas-lekasnja dirobah oentoek menghapoeskan hal-hal jang tidak adil terasanja.

Motie terseboet — demikianlah pendapatannja toean *Sleeboom* dan lain-lainnja lid poela — tidak bisa ditrima, oleh sebab aanslag-aanslag landrente itoe poen mempergoenakan banjak pakerdjaan oentoek ditetapkannja, menjadi tidak ada pengharapan bahwa perobahan atas aanslag² itoe bisa dilakoe-kan dengan sigra. Lagi poela orang bisa djoega datang dengan oesoe soepaja lain-lain padjeg, seperti padjeg pengasilan dan padjeg harta benda, ditoeroenkan lantaran malaise ini.

Soenggoehpoen betoel sekarang kita semoeanja ada didalam keadaan jang soesah, akan tetapi masing-masing hendaklah memberi oeroenan dalam hal itoe.

Sekarang malaise misih mengamoek, akan tetapi tidak ada seorangpoen jang bisa menerangkan, bagaimana keadaan setengah taoen diachirnja. Hal ini tergantoeng pada keadaan-keadaan di Negri loearan.

Djika harganja padi naek, orang tidak akan dengan sigra menaikan padjeg landrente berhoeboeng dengan kenaekan harganja padi itoe.

Kesoedahannja debat-berdebatan jang pandjang lebar tadi ialah toean Amonpradja sebagai lid jang menekan motie di moeka sendiri, mengakoe kebenarannja fihak oppositie, dan merasa tidak keberatan atas oesoel toean *Sleeboom* c.s. oentoek menarik koembali motie tadi. Oleh karena itoe maka motie terseboet terpaksa ditarik kombali, meskipoen satoe lid jang toeroet menekan berpendatan lain.

Satelah itoe voorzitter berdjandji akan beroesaha di dalam Volksraad soepaja Pemerintah soeka melinjakkan hal-hal jang tidak adil di dalam Landrente-ordonantie. Sebagai tjonto dikemoekakan, bahwa pangasilan² tanah haroes dikoerangi 10 pikoel oentoek roemah-roemah, hal mana menoeroet pemandangan toean Wiranata Koesoema dengan moedah bisa diboehtikan dengan angka-angka bahwa peritoengan itoe tidak bisa dihanggap betoel,

Pemberian tahoe dari Padoman.

Pada hari kedoea dari Decentralisatie-congres j.a.d. (tanggal 15 dan 16 Mei) pada sekalian toean-toean jang mengoendjoengi congres akan. diberi kesempatan oentoek membitjarakan tentang soal-soal jang tidak termasuk dalam agenda. Toean-toean jang hendak membitjarakan soeatoe hal jang penting diminta dengan hormat soedi apalah kiranja memberi taoe tentang hal itoe dengan soerat lebih doeloe pada voorzitter perhimpoean Locale Belangen toean *J. J. G. E. Rückert*, Pegangsaan Oost 40 Batavia-centrum, dengan menjeboetkan berapa tempo lamanja jang dikehendakan oentoek bitjara. Demikianlah soepaja persidangan bisa teratoer dengan sebaik-baiknya dan — tidak seperti pada congres j.b.l. — bestuur akan bisa menjoekoepi permintaän sekalian toean² jang minta bitjara.

Haraplah diperhantikan!

Personalia.

Een Vaarwel.

Naar de couranten ons meldden, gaat de burgemeester van Medan, tevens Bestuurslid der Vereeniging voor Locale Belangen, Indië verlaten om als burgemeester van Enkhuizen zijn ambtelijk bestaan voort te zetten. Een woord van afscheid is hier zeker op zijn plaats. Wat door hem voor Medan is gedaan, valt dezerzijds slechts te vermoeden, niet te schetsen. In het artikel over Medan, geschreven voor het Gedenkboek der Decentralisatie wordt zorgvuldig verzwegen, wat in het werk van Medan op de persoonlijke rekening van den scheidenden burgemeester ware te schrijven. Dit behoeft geen verwondering te baren, waar de auteur van dit stuk de Heer Mackay zelve was. Met fijnen tact houdt hij zijn persoonlijk aandeel op den achtergrond, maar wie in de gemeente Medan bekend is, weet, dat de vertrekkende zich met hart en ziel gaf aan den gemeentelijken arbeid en het voor een groot deel zijn werk is, dat Medan thans een voorname plaats bekleedt onder de andere ressorten.

Met hem vertrekt ook een warm voorstander der decentralisatie uit deze gewesten. Als bestuurslid onzer vereeniging was de afstand dikwijls een belemmering voor het nauwe contact tusschen hem en de overige betuursleden, maar toch bleek uit alles, dat hij op zijn relatief eenzame post streed voor het goed recht der gemeenten soms met, soms zonder succes.

Onze beste wenschen vergezellen hem naar het oude moederland. Moge ook Enkhuizen hem veel succes brengen in zijn leven en moge zijn werk hier in Indië ook voor onze vereeniging hem een zonnige herinnering blijven

G. DE RAAD.

Benoemd:

m.i.v. 5 Mei 1931 voor den duur van het aan den burgemeester van Meester-Cornelis, M. van Doorninck verleend buitenlandsch verlof, met de uitoefening van de functie van burgemeester van Meester-Cornelis, J. J. G. E. Rückert

tot lid van den provincialen raad van Midden-Java, M. Soerohamiprodjo.

Officieele Mededeelingen.

Examen 1931 ter verkrijging eener akte van bekwaamheid in de Locale Administratie in Nederlandsche-Indië.

Voor dit examen hebben zich 4 candidaten aangemeld, waarvan 2 te Soerabaia, 1 te Batavia en 1 te Palembang woonachtig.

Het schriftelijk gedeelte zal worden afgenomen te Soerabaia, Batavia en Palembang op 23 en 24 April a.s.

Het mondeling gedeelte zal worden afgenomen te Semarang, vermoedelijk op 26 Mei a.s.

A. S. Decentralisatie-congres.

Op het in Mei a.s. te Bandoeng te houden Decentralisatie-congres zal aan de orde worden gesteld het onderwerp: „Dienen de kiesregelingen voor de lagere autonome gemeenschappen herzien te worden?”

Als prae-adviseurs zullen optreden de heeren Dr. H.J. Levelt en R. Soenarjo.

Zij, die zonder voorafgaand prae-advies onderwerpen op het congres wenschen te behandelen, worden verzocht hiervan tijdig, uiterlijk 10 Mei a.s. aan den Voorzitter, den heer J. J. G. E. Rückert, Pegangsaan Oost 40, Batavia (C) opgave te doen.

Voor deze, niet schriftelijk voorbereide onderwerpen, zal op den tweeden dag van het congres meer tijd kunnen worden gegeven dan op het laatste congres te Soerabaia gehouden.

V

Op

R

Pa
in
de
va

da
ge
vo
sta
ve
ba

zi
in